

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสอนการอ่านออกเสียงภาษาไทย โดยใช้
สัทอักษร และปฏิสัมพันธ์สำหรับนักศึกษาจีนในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ในประเด็นต่อไปนี้

1. การออกแบบการสอนและพัฒนาการสอน
2. การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
3. หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษาไทย
4. สัทอักษร
5. ปฏิสัมพันธ์ในการเรียน
6. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การออกแบบการสอนและพัฒนาการสอน

การออกแบบและพัฒนาการสอนมีการเรียกได้หลายอย่างแตกต่างกันไป เช่น การออกแบบ
การสอน การออกแบบการเรียนการสอน การพัฒนาการสอน และการออกแบบและพัฒนาการสอน
ซึ่งต่อไปนี้จะใช้คำว่า การออกแบบการสอน นิยามของคำเรียกต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ แต่ไม่ว่าจะเรียก
เช่นใด ล้วนมีความหมายไปในแนวเดียวกัน

1. ความหมายของการออกแบบและพัฒนาการสอน

มีผู้ให้ความหมายของการออกแบบและพัฒนาการสอนไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้

การออกแบบระบบการสอน (Instructional System Design) มีความหมายใน 2 มิติ คือ
มิติที่เป็นศาสตร์ และมิติที่เป็นการปฏิบัติ

ในมิติที่เป็นศาสตร์การออกแบบระบบการสอน หมายถึง ทฤษฎีและหลักการที่เป็น
องค์ความรู้ หมายถึง ทฤษฎีและหลักการที่เป็นองค์ความรู้พื้นฐานของสาขาวิชาเทคโนโลยีการสอน
เกี่ยวกับกระบวนการในการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
ส่วนมิติที่เป็นการปฏิบัติคือการออกแบบระบบการสอน หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์และ
การตัดสินใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ กระบวนการวิเคราะห์ของระบบการสอนประกอบด้วย
การระบุสิ่งที่คือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้
ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

2. ความเป็นมาของการออกแบบระบบการสอน

จุดเริ่มต้นของการใช้รูปแบบในการออกแบบระบบการสอน เริ่มจากความพยายามประยุกต์ใช้แนวคิดของทฤษฎีระบบกับการออกแบบการฝึกอบรมที่ใช้สำหรับทหารและธุรกิจการบินในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1965 L. C. Silvern ได้นำหลักการของทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบการฝึกอบรม เช่น ระบบเปิด ระบบปิด และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ในระบบ (Gustafson, 1996, p. 27)

ส่วน Barson J. แห่งมหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกนและทีมงาน ซึ่งมาจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ บุคคลกลุ่มนี้ นับได้ว่าเป็นนักการศึกษากลุ่มแรก ๆ ที่พยายามประยุกต์ใช้ในบริบทของการศึกษา ในปี ค.ศ. 1967 Barson และทีมงานใช้คำว่า “การพัฒนาการสอน” (Instructional Development) โดยหมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการออกแบบการสอน และเรียกรูปแบบที่พวกเขาพัฒนาขึ้นเป็นแนวทางในการดำเนินงานว่า “รูปแบบของการพัฒนาการสอน” (Instructional Development Model) (Gustafson, 1996, p. 29)

3. กระบวนการออกแบบการสอน

การออกแบบการสอน เป็นกระบวนการใหญ่ที่ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 5 กระบวนการ คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล รายละเอียดของแต่ละกระบวนการมีดังนี้ (Richey, 1986, p. 96; Seels & Glasgow, 1997, p. 9)

3.1 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการค้นหาสิ่งที่จำเป็นสำหรับการออกแบบการสอน สิ่งสำคัญที่ต้องทำการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ความจำเป็น การวิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์งาน และการวิเคราะห์การสอน

3.2 การออกแบบ (Design) เป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ นำมาสังเคราะห์เป็นระบบการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเลือกใช้กลยุทธ์และทรัพยากรที่เหมาะสม

3.3 การพัฒนา (Development) เป็นการเรียบเรียง การตรวจทานการผลิตและการตรวจสอบ ทั้งเนื้อหาและตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในระบบการสอน

3.4 การนำไปใช้ (Implementation) เป็นการนำระบบการสอนที่ออกแบบไปใช้จริงตามเงื่อนไขและตามองค์ประกอบย่อยที่ระบุไว้ในการออกแบบ

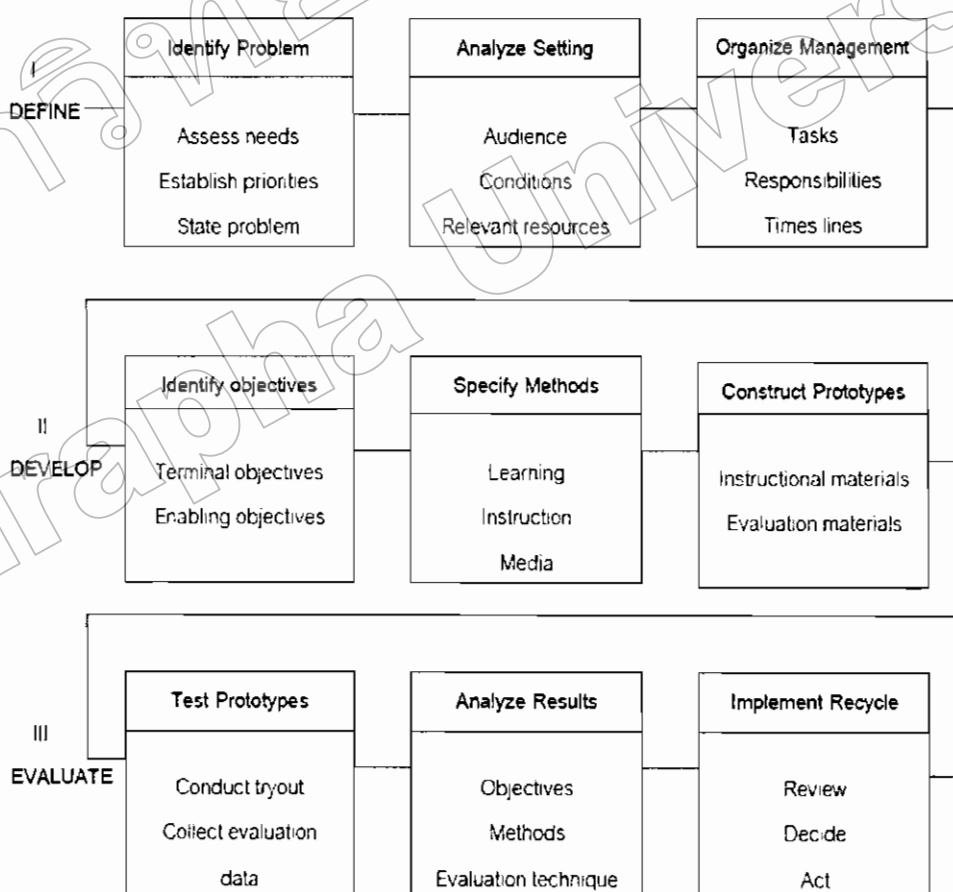
3.5 การประเมิน (Evaluation) เป็นการคิดหาผลจากการสอนด้วยการออกแบบการสอนที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น การประเมินผลมีทั้งการประเมินเป็นระยะระหว่างทำการสอน (Formative Evaluation) และประเมินผลรวมหลังการสอนเสร็จสิ้น (Summative Evaluation)

4. รูปแบบระบบการสอน

รูปแบบเป็นสิ่งที่ใช้สื่อความหมายให้เห็นกระบวนการต่าง ๆ เป็นขั้นตอนตามลำดับจนครบทุกขั้นตอนของระบบที่ออกแบบไว้ โดยการใช้ภาพแผนภูมิในการสื่อความหมายรูปแบบซึ่งเป็นที่นิยม ได้แก่ แบบจำลองของ IDI แบบจำลองของ Dick and Carey และรูปแบบของ Kemp ดังนี้

รูปแบบระบบการสอนของสถาบันพัฒนาการสอน (IDI)

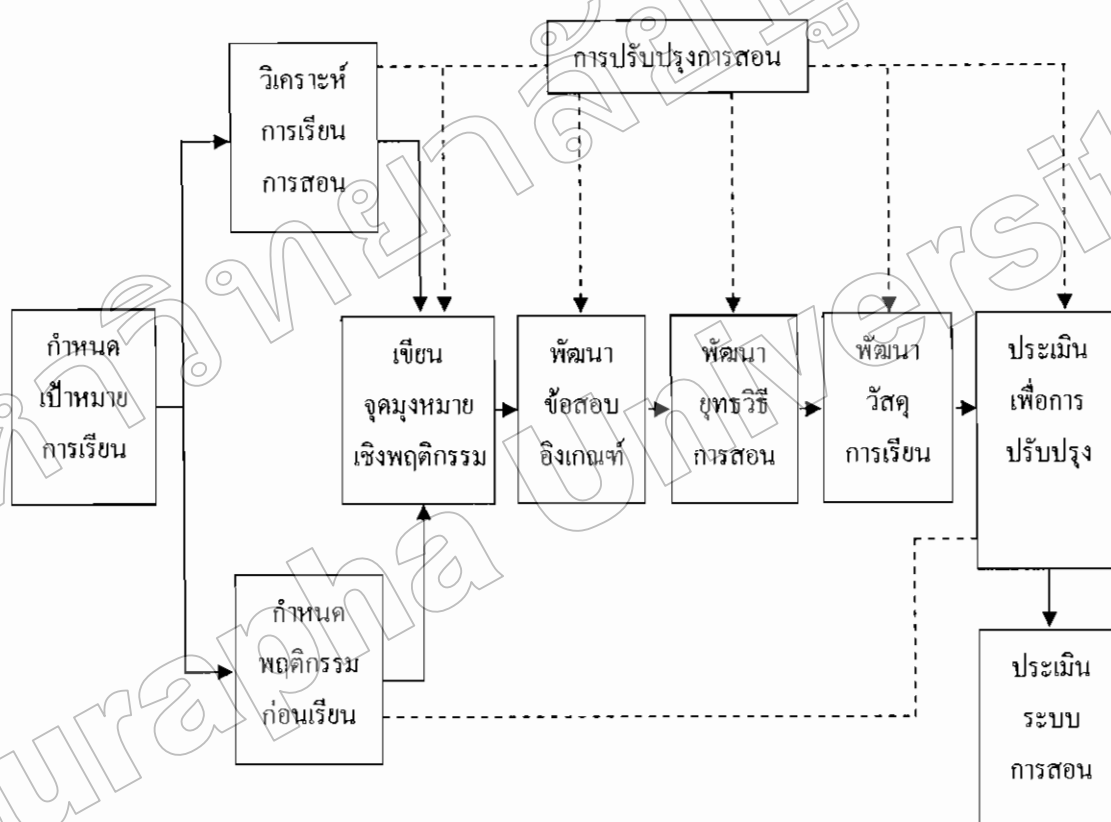
รูปแบบนี้พัฒนาโดย Instructional Development Institute (IDI) ของสหรัฐอเมริกา เมื่อ ค.ศ. 1979 เป็นรูปแบบที่มีระบบการระบุขั้นตอนการดำเนินงานตามลำดับขั้นที่ชัดเจนเป็นกระบวนการแบบเส้นตรง เป็นรูปแบบที่มีการแนะนำขั้นตอนการออกแบบที่ละเอียดชัดเจน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ระบบการสอนของสถาบันพัฒนาการสอน (IDI) (Instructional Development Institute: IDI, 1979)

รูปแบบระบบการสอนของ Dick และ Carey

รูปแบบนี้เริ่มพัฒนาเมื่อปี ค.ศ. 1978 เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากในสถาบันการศึกษาทั่วไป นิยมใช้เพื่อฝึกอบรมนักออกแบบระบบการสอน ได้รับการปรับปรุงมาแล้ว 3 ครั้ง (ค.ศ. 1978, ค.ศ. 1985 และ ค.ศ. 1990) การปรับปรุงครั้งสุดท้ายได้มีการเพิ่มส่วนของการวิเคราะห์ผู้เรียนและการวิเคราะห์บริบทเข้ามา (Dick & Carey, 1987) รูปแบบนี้มีกระบวนการ ซึ่งมีการทำกิจกรรมบางอย่างมากกว่า 1 ครั้ง โดยจะเริ่มที่การกำหนดวัตถุประสงค์ และจบที่การประเมินผลเพื่อการสรุปผล ดังภาพที่ 5

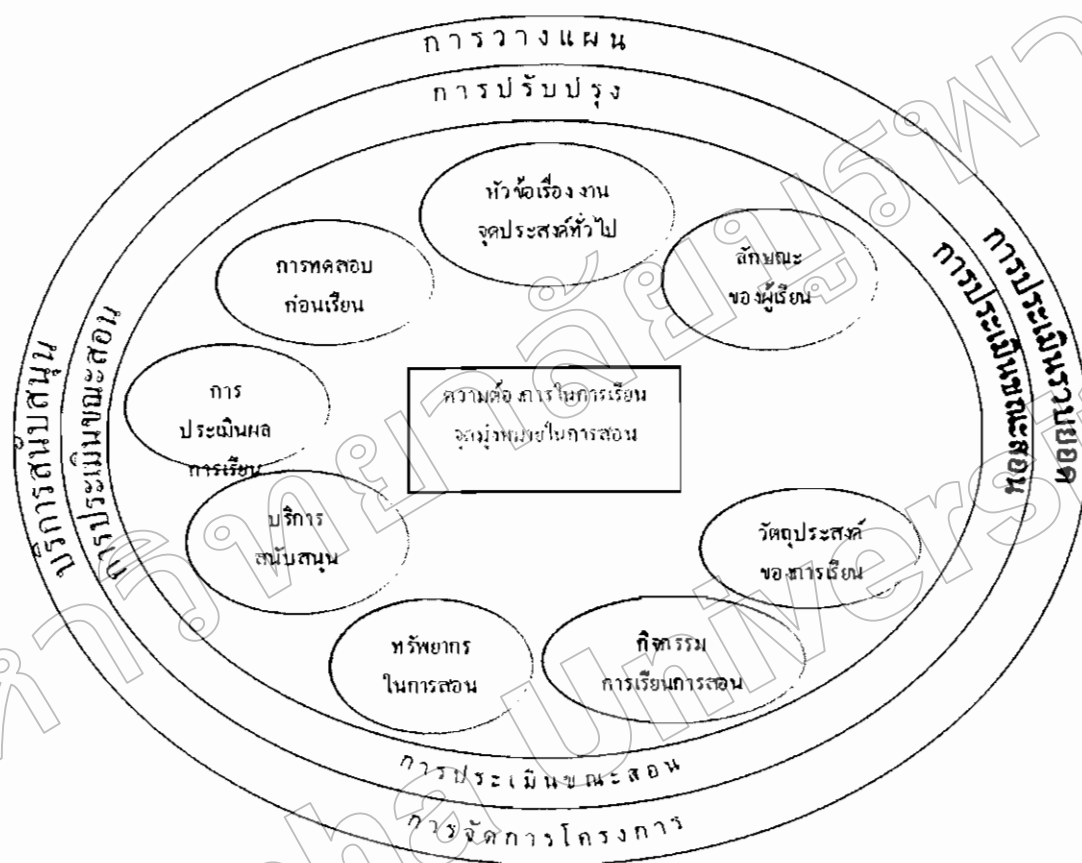

ภาพที่ 5 รูปแบบระบบการสอนของ Dick และ Carey (Dick & Cary, 1987)

รูปแบบระบบการสอนของ Kemp

รูปแบบนี้เริ่มต้นนำมาใช้ตั้งแต่ ค.ศ. 1971 และได้รับการปรับปรุงเรื่อยมาจนกระทั่งถึง ค.ศ. 1994 ในรูปแบบนี้ประกอบด้วยส่วนประกอบหลัก 9 ส่วน ในส่วนที่มีความแตกต่างจากรูปแบบส่วนใหญ่ คือ กระบวนการในการออกแบบ ซึ่งสามารถทำได้หลายเส้นทางไม่มีการระบุจุดเริ่มต้นไว้ในรูปแบบนี้ ในวงรีใหญ่ด้านในบ่งบอกถึงการปรับปรุงแก้ไข (Revision) จะเกิดขึ้นตลอดในกระบวนการออกแบบ และจะมีการประเมินผล และการปรับปรุงการดำเนินงาน

กระบวนการออกแบบ ส่วนวงจรนอกสุดเป็นการบริหารโครงการ การประเมินผลเพื่อการสรุป การวางแผนและบริการสนับสนุนต่าง ๆ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 รูปแบบระบบการสอนของ Kemp (Kemp, Morrison, & Ross, 1996, p. 1)

การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ประเด็นการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มีสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจสามประเด็นหลักคือ 1) การเรียนรู้ภาษาที่สอง 2) การเรียนภาษาแม่กับการเรียนภาษาที่สอง และ 3) การเรียนภาษาไทย ดังนั้นรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้ภาษาที่สอง

การเรียนภาษาแรก หรือที่นักภาษาศาสตร์เรียกว่า ภาษาแม่ นั้น เราารู้สึกว่าเรียนได้ง่าย ทั้งนี้เพราะความเคยชินมานาน ทั้งยังสามารถพัฒนาอารมณ์ บุคลิกภาพ ความฉลาดไปได้พร้อม ๆ กับการเรียนภาษา เด็กที่เรียนได้ภาษาสองภาษาแต่แรกนั้นสามารถเรียนได้เป็นปกติ การที่คนเราเรียนได้สองภาษาไม่ได้ทำให้สมองช้าหรือเสื่อมแต่อย่างใด

ในแง่ของวิชาภาษาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์โครงสร้างสนใจเรื่องการเรียนรู้ภาษาที่สองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน ซึ่งได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้เป็นผู้จัดทำโครงการสอนภาษาต่างชาติต่าง ๆ เพื่อให้ทหารเรียนตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ความสำเร็จของโรงเรียนสอนภาษาให้ทหารทำให้ครูในโรงเรียนสามัญเอาแบบอย่างไปใช้บ้าง หลักการของนักภาษาศาสตร์แบบเน้นโครงสร้าง คือ การเรียนภาษาเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรม การเปลี่ยนนั้นต้องเกิดจากการทำซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัย เนื้อหาสำคัญที่จะต้องเรียน คือ เรื่องเสียง เพราะเสียงสำคัญที่สุดและต้องเรียนก่อนเรื่องอื่น ๆ นักเรียนต้องเรียนพูด และไม่ใช่วิธีการดั้งเดิม คือ ที่ให้นักเรียนท่องศัพท์ แปล และเรียนไวยากรณ์ การเรียนเสียงนั้นจะต้องมีกระบวนการ ดังนี้

1. จำได้ (Recognition) ทราบว่าเสียงนั้นเป็นอย่างไร
2. เลียนแบบ (Imitation) การเลียนแบบ พยายามทำเสียงให้เหมือน
3. พูดซ้ำ ๆ (Repetition) การพูดซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง
4. ท่องจำ (Memorization) เพื่อบันทึกไว้ในสมอง

เมื่อนักเรียนจำได้ ฟังได้คล่องแล้วจึงเรียนเรื่องประเภทและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่หลังที่ต้องฝึกมากเพราะเชื่อว่าภาษาเป็นพฤติกรรมและการฝึกทำซ้ำ ๆ เป็นการสร้างนิสัย

ขั้นตอนต่อมา เมื่อเรียนเรื่องเสียงได้แล้ว ให้นักเรียนฝึกกรรม หรือ Pattern Practice เพราะนักภาษาศาสตร์เชื่อว่า ระดับประโยคก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยปกติคนเราจะไม่พูดเป็นคำ ๆ เสียงในภาษาเมื่อเข้าประโยคก็จะมีเปลี่ยนแปลง อาจมีการกลมกลืนเสียง การเรียนเรื่องประโยค คือ การเรียนเรื่องไวยากรณ์ไปด้วย เช่น ในภาษาอังกฤษเมื่อได้คำว่า Boy แล้วก็จะต่อเป็น A boy และ He is a boy เป็นต้น

การฝึก Practice นี้เป็นประโยคพื้นฐาน (Basic Sentence) ก่อน มีตัวแปรหรือเพิ่มคำขึ้นเพื่อเป็นการหัดพูดให้มีความหมาย รู้จักเน้นเสียงหนักเบา ทำนองเสียง จังหวะ เมื่อได้สิ่งเหล่านี้ครบถ้วนแล้ว นักเรียนจึงจะกลับมาเรียนเรื่องประเภทของคำ เช่น นาม กริยา Function Words หรือกล่าวได้ว่า Forms and Arrangements ต่าง ๆ

การเรียนแบบนี้ ปัจจุบันก็ยังใช้อยู่ในโรงเรียนทั่วไป เป็นการเรียนรู้ที่มีอุปกรณ์สำคัญ คือ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งช่วยในการฝึกซ้ำให้ทำได้การฝึกภาษาแบบเข้ม (Intensive Course) นั่นก็ได้พิสูจน์ว่า การเรียนได้ผลดีเป็นส่วนใหญ่ เพราะนักเรียนได้รับการฝึกมากจนลืมนึกเป็นภาษาตนเองก่อนพูด

พรชูลี อาชวอำรุง (2541, หน้า 34) กล่าวถึงลักษณะนามธรรมทางภาษา (Linguistic Abstractness Argument) ข้อโต้แย้งระหว่างผู้เชื่อหลักฐานเชิงประจักษ์และผู้เชื่อวิชาญกับฐานของภาษาแม่ ได้มีการวิจัยเรื่องการเรียนรู้การสอนภาษาที่สองเป็นจำนวนมาก (Chomsky, 1965) ได้เน้น

โครงสร้างทางภาษาที่แจ่มแจ้งสิ่งที่ต้องเรียนรู้ออกเป็นเรื่องย่อย (Task - Specificity) หรือที่นักปรัชญา (Jerry, 1983) เรียกว่า Modularity นักวิจัยในเรื่องนี้ยืนยันว่าผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาแรกมีเพียงพอ หรือมีวุฒิทางภาษาแม่สูงดีแล้ว จะสามารถนำลักษณะนามธรรมของภาษาแม่มาถ่ายโยงในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ และถ้าหากเด็กปราศจากโครงสร้างนามธรรมอันเกิดจากการเรียนรู้ภาษาแม่ หรือภาษาแรกมาก่อน เด็กจะไม่สามารถเรียนรู้ภาษาที่สองได้ดี นอกจากนั้นผู้ที่มีโครงสร้างนามธรรมทางภาษาแล้ว สามารถแยกแยะที่จะสมบูรณ์ได้เกิดจากการนำเสนอ กระบวนของภาษาหรือกฎไวยากรณ์ให้แก่ผู้เรียนอย่างผิวเผินเท่านั้น แต่ผู้เรียนจำเป็นต้องพูดได้ และนำภาษานั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์ของภาษาแม่เป็นฐานมาก่อน อย่างไรก็ตามความสามารถที่จะเรียนภาษาที่สองนั้น ไม่สูญหายไปตามอายุที่มากขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่เหมือนกับความสามารถทางกายภาพ ที่ระยะเวลาวิกฤตในการพัฒนาการใช้สายตาเมื่อถึงอายุ 16 ปีจะลดลงทันที (Hubel, 1988) ความคิดเห็นของนักชีววิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางภาษาก็ยังยอมรับว่า การเรียนภาษาที่สองควรจะเรียกว่า เป็นระยะที่มีความไวต่อการเรียนรู้ (Sensitive period) มากกว่าที่จะเรียกว่า ระยะเวลาวิกฤต (Critical Period)

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่ง คือ ความคล้ายคลึงกันระหว่างการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กและผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น ความผิดพลาดทางไวยากรณ์และการเรียงคำไม่แตกต่างกันตามวัยที่แตกต่างกัน White and Genesee (1922) ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ผู้ใหญ่มีวัยสูงสามารถเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยรู้จักการใช้กระบวนไวยากรณ์ที่เป็นรูปธรรมขั้นสูงได้ดีกว่าเด็ก

นอกจากนี้ Newport (1991) ยังพบว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองน่าจะเป็นไปโดยการสะสมทีละเล็กละน้อย โดยอาศัยความสามารถทางภาษาของภาษาแรกเป็นฐาน เปรียบเสมือนกับการหมุนวงล้อ ซึ่งเป็นการอาศัยวงล้อของภาษาเดิมที่เดิมทีจะหมุนไปใหม่ในทิศทางใหม่ การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น เป็นการเรียนคำศัพท์ใหม่ที่ใช้อย่างบ่อยในทักส์เดิม ข้อเสนอแนะที่ว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นเป็นไปโดยการสะสมเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อย เพราะการเรียนรู้ภาษาที่สองเปรียบเสมือนกับการเรียนรู้วิชาการอื่น ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงนามธรรม และจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีภาษาแรกเป็นฐานเท่านั้น ดังนั้น นักวิชาการจึงยืนยันว่า ระยะเวลาวิกฤตต่อการเรียนภาษาใช้ได้และมีผลกระทบเฉพาะการเรียนภาษาแรกนั้น

2. การเรียนภาษาแม่กับการเรียนภาษาที่สอง

การวิจัยในครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับภาษาที่สอง นั่นคือ การเรียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน และภาษาแม่ก็คือภาษาจีน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

ศรีวิไล คอกจันทร์ (2529, หน้า 101-102) ได้กล่าวว่า มีความเชื่อที่แพร่หลายอยู่หลายข้อที่เกิดจากการเปรียบเทียบการเรียนภาษาแม่ของเด็ก ๆ กับการเรียนภาษาที่สองเมื่อเขาโตขึ้น

อย่างไรก็ดีความคิดเห็นเหล่านี้ ได้มีผู้ชี้แจงคัดค้าน ด้วยเห็นว่าเป็นสิ่งที่เปรียบเทียบกันไม่ได้ เพราะมีความแตกต่างกันทั้งเรื่องอายุของผู้เรียน สภาพของผู้เรียน สถานการณ์การเรียน ทักษะคติต่อการเรียน ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ฯลฯ

อายุ การเรียนภาษาแรกนั้น เริ่มในตอนต้นของชีวิตในเวลาที่ยาวยุวัยมาก ส่วนการเรียนภาษาที่สองมักเริ่มเมื่อโตแล้ว

สถานการณ์การเรียน เด็กเล็ก ๆ ยังไม่เข้าโรงเรียน จึงเรียนภาษาแม่จากสภาพแวดล้อมรอบตัว ส่วนการเรียนภาษาที่สองนั้น เด็กเรียนเมื่อโตขึ้นและพยายามเรียนในห้องเรียน

เวลา เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษา เพราะการเรียนภาษาย่อมค่อยเป็นค่อยไป เด็กอาจใช้เวลามากในการอยู่ใกล้ชิดกับผู้พูดภาษานั้นเพราะเป็นภาษาแม่ เช่น อยู่กับพ่อแม่ คนใช้เพื่อน และใช้ภาษาพูดคุยกันจริง ๆ (Burling, 1959)

ทักษะคติ เด็กเรียนภาษาแม่ย่อมเรียนโดยมีทักษะคติที่ดี ยอมรับ และใช้การสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ ส่วนเด็กใดหรือผู้เรียนภาษาที่สอง (ถ้าจะต้องเรียน) อาจมีความรู้สึกต้องฝึกลองพยายามและอาจรู้สึกไม่ชอบเท่ากับเรียนภาษาแม่ Gardner and Lambert (1972) ได้ชี้ชัดว่า ทักษะคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา ดังนั้น ทักษะคติจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาที่สอง

กลุ่มเพื่อน Labov (1996) พบว่า กลุ่มเพื่อนส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ดี จึงทำให้เด็กที่ย้ายเข้ามาอยู่ในแมนฮัตตันหลังอายุ 12 ปี สามารถพูดเหมือนเรื่องที่เติบโตจากที่นั่น ขณะที่การเรียนภาษาที่สองของผู้ใหญ่ไม่พัฒนาเท่าที่ควร เพราะขาดแรงผลักดันจากกลุ่มเพื่อน

นอกจากนี้ Flynn (1984) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนภาษาที่สอง จำเป็นจะต้องมีฐานความรู้ของภาษาแรก มีกระบวนการเรียนการสอน มีหลักสูตรและรูปแบบการสอน จึงควรจะเน้นความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาแม่และภาษาที่สองจึงมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้ภาษาที่สอง จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วยไม่มากนักน้อย ถึงแม้ว่าผู้เรียนอาจจะไม่เคยสัมผัสประเทศของเขาก็ตาม ภาษาและวัฒนธรรมเป็นของคู่กัน และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด วัฒนธรรมประกอบไปด้วยประเพณี กฎเกณฑ์ทางสังคมของประเทศนั้น ๆ

โดยผิวเผิน ผู้เรียนดูเหมือนจะเรียนรู้ศัพท์ หลักไวยากรณ์การฟังออกเสียงและสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นในการเรียนภาษาต่างประเทศ แต่ถ้ามองลึก ๆ แล้ว จุดมุ่งหมายของการเรียนที่สำคัญที่สุดได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารกับเจ้าของภาษา มนุษย์ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และโครงสร้างของครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ กฎเกณฑ์ ประเพณีต่าง ๆ ทางสังคม ทุกคนมีความคิดต่อความเป็นไปในโลกโดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของตน

ถ้าผู้เรียนคิดจะสื่อสารกับเจ้าของภาษา ผู้เรียนก็ต้องเรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของเขา ถ้าปราศจากสิ่งเหล่านี้ ก็จะไม่วันเข้าถึงตัวภาษาได้เลย คนที่เรียนภาษาที่สองอย่างประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มักจะพบว่า สามารถสื่อสารและเข้ากับเจ้าของภาษาได้ดี และควรจะ “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” แม้ธรรมเนียมของเขาอาจจะแปลกไปจากเรา อาจจะดูขัด ๆ กับธรรมเนียมของเรา แต่ควรหาทางปิดช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมของเราให้ได้ ซึ่งอาจจะไม่ถนัดนัก แต่หากเปิดใจกว้างสักนิด จะพบว่ามนุษย์เรายังต่างภาษาต่างวัฒนธรรมก็สามารถเป็นมิตรกันได้ การที่สามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้จะทำให้การเรียนภาษาเป็นไปได้อย่างราบรื่นไม่มีอุปสรรคใด ๆ

3. การสอนภาษาไทย

การสอนการออกเสียงภาษาไทย ซึ่งเป็นการสอนภาษาไทยเบื้องต้นนั้นก็เกี่ยวข้องกับการสอนทักษะทางภาษา 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทศนีย์ สุขเมธี (2542, หน้า 17-27) ได้เสนอแนวการสอนทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะดังต่อไปนี้คือ

3.1 การสอนทักษะการฟัง

ทักษะการฟังเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญที่สุด เพราะในชีวิตประจำวันคนเราใช้ ทักษะการฟังมากกว่าการพูด อ่าน หรือเขียน นอกจากนั้นทักษะในการฟังยังเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนพูด อ่าน และเขียน ได้อีกด้วย

3.1.1 จุดประสงค์ของการฟังที่ควรเน้น

3.1.1.1 เพื่อพัฒนาความพร้อมในเรื่องการแยกเสียงต่าง ๆ ได้ (สำหรับผู้เริ่มเรียน)

3.1.1.2 เพื่อให้มีมารยาทในการฟัง จำเป็นต้องฝึกควบคู่ไปกับการเรียนทักษะอื่น และไม่จำเป็นต้องฝึกเฉพาะแต่ละในภาษาไทยเท่านั้น ถ้านำไปฝึกและปฏิบัติในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาอื่นด้วย จะได้ผลดีมาก

3.1.1.3 เพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้

3.1.1.4 เพื่อการนำความรู้จากสิ่งที่ฟังมาประยุกต์ใช้ได้

3.1.1.5 เพื่อการสร้างนิสัยที่ดีในการฟัง และฝึกการแสวงหาความรู้จากการฟัง

3.1.1.6 เพื่อการพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษา โดยเน้นการฟังเพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการออกเสียง วิธีการพูดของคนให้ถูกต้องชัดเจน

3.1.1.7 เพื่อให้สามารถสรุปเรื่องราวจากการฟัง แล้วเล่าเรื่องที่ฟังได้ถูกต้องหรือจดบันทึกไว้

3.1.1.8 เพื่อให้สามารถตอบคำถามจากรายการที่ฟังได้

3.1.1.9 เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังได้โดยแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือขัดแย้งได้อย่างสุภาพ

3.1.1.10 เพื่อให้สามารถวินิจฉัยเรื่องที่ฟัง จนทราบเจตนาของผู้พูดได้

3.1.1.11 เพื่อพัฒนาทักษะในการฟัง โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเน้นในการสอนแต่ละครั้ง

3.1.2 ลำดับขั้นในการสอนฟัง

3.1.2.1 ขั้นเตรียมความพร้อม ในการเตรียมความพร้อมการสอนฟังนี้ เน้นประโยชน์ของการฟัง โดยให้นักเรียนฟังแล้วแยกเสียงต่าง ๆ โดยเน้นการฟังคำพูด ฟังคำที่มีเสียงแตกต่างกัน คำที่มีความหมายต่างกัน แม้จะออกเสียงอย่างเดียวกัน

3.1.2.2 ขั้นฝึกการปฏิบัติตนในการฟัง และมารยาทในการฟัง

3.1.2.3 ขั้นฝึกทักษะในการฟัง เมื่อนักเรียนฝึกทักษะพื้นฐานในการฟังแล้ว จึงฝึกทักษะในการฟังที่นำไปใช้ในการสื่อความหมายและใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.1.2.4 ขั้นพัฒนาสมรรถภาพในการฟัง

กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถแยกแยะการพูดกับการฟังออกจากกันได้ ดังที่ นักวิชาการ เช่น สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ (2549, หน้า 63-65) ได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนการฟังให้ ชาวต่างชาติว่า การฟังสำคัญมาก หากฟังได้ชัดย่อมออกเสียงตามได้ถูกต้อง เข้าใจความหมาย และ เขียนเป็นสัทอักษร หรือเขียนเป็นอักษรไทยได้ถูกในระดับเบื้องต้น การฟังจำเป็นมาก เพราะเป็น จุดเริ่มต้นที่จะออกเสียงตามได้ถูกต้อง

ขั้นแรก หลังจากให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาไทยพอสมควร ควรเริ่มต้น ด้วยการให้ผู้เรียนฟังเสียงภาษาไทยที่เป็นเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์แต่ละเสียง โดยให้มีการเปรียบเทียบภาษาแม่ของผู้เรียน เพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่าง โดยปกติหาก ผู้สอนรู้ภาษาแม่ของผู้เรียน จะรู้ได้ทันทีว่ามีเสียงพยัญชนะใดบ้างที่เป็นปัญหา เสียงสระใดบ้าง ที่ออกเสียงได้ยาก เสียงวรรณยุกต์อะไรที่เข้าใจยาก ให้นำสิ่งที่เป็นปัญหาเหล่านี้เป็นข้อมูลไปจัดทำ เป็นสื่อในการเรียนการสอน เขียนให้เห็นชัด และออกเสียงให้ผู้เรียนได้ยินอย่างชัดเจน จะสังเกต ผู้เรียนได้ว่าพวกเขาพยายามออกเสียงตามด้วยการทำปากขมขมมีผู้สอนต้องถือโอกาสให้ผู้เรียน คัดลั่นด้วยการฝึกออกเสียงเพื่อให้คุ้นเคยกับภาษาไทย

สิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับการออกเสียง

ก. เสียงก้อง เสียงมีลม เสียงไม่มีลม เช่น บ - ป - พ, ต - ต - ท, ก - ค, จ - ช เป็นต้น มีวลีที่ใช้ทดสอบ เช่น ไกรขาไขไก่ ป่าไหมซื้อผ้าไหมให้สะไ้ จับปลาปู ปูให้ดูตา

ข. เสียงสระสั้นยาว เช่น อะ - อา, อิ - อี, อุ - อู เป็นต้น เพราะหลายภาษาไม่มีความแตกต่างระหว่างเสียงสั้นกับเสียงยาว เพราะจะออกเสียงสั้นหรือออกเสียงยาวก็มีความหมาย

เหมือนกัน แต่ภาษาไทยทำอย่างนี้ไม่ได้ ในภาษาไทยนั้นความแตกต่างระหว่างเสียงสั้นยาวเป็นสิ่งสำคัญมาก

ค. รูปปากมีความสำคัญต่อลักษณะของเสียงสระ เช่น ริมฝีปากห่อกลม ถ้าออกเสียง อู - อุ, โอะ - โอ, เอาะ - ออ และ อัวะ - อัว ริมฝีปากแผ่อ้าออกเสียง อิ - อี, เอะ - เอ, แอะ - แอ และ เอียะ - เอีย แต่ต้องยืม แผลริมฝีปากเมื่อออกเสียง อี - อือ, เออะ และ เอือะ - เอือ เป็นต้น หากรูปปากไม่ถูกต้อง จะออกเสียงไม่ตรงกับเสียงสระในภาษาไทยอย่างแน่นอน

ง. เสียงวรรณยุกต์ต้องฝึกให้แม่นยำ ผู้สอนต้องย้ำและออกเสียงให้ฟังบ่อย ๆ ผู้เรียนต้องหมั่นฝึก การตั้งใจฟังจะทำให้ออกเสียงได้ถูกต้อง เทคนิคที่ช่วยได้มากคือ การกำหนดคำที่บอกความสูงต่ำของเสียง และทำทางที่บอกลักษณะของเสียงได้ เช่น

สูง = เสียงตรี หมายถึง เสียงสูง - ระดับขมมือขึ้นระดับไหล่

ต่ำ = เสียงเอก หมายถึง เสียงต่ำ - ระดับวางมือต่ำระดับเอว

กลาง = เสียงสามัญ หมายถึง เสียงกลาง - ระดับขมมือระดับอก

ขึ้น = เสียงจัตวา หมายถึง เสียงต่ำ - ขึ้นวาดมือจากเอวไปถึงไหล่

ตก = เสียงโท หมายถึง เสียงสูง/กลาง - ตกวาดมือจากไหล่ไปหาเอว

3.2 การสอนทักษะการพูด

การสอนพูดควรควบคู่ไปกับการสอนฟัง เพราะกิจกรรมบางอย่างไม่สามารถแยกการพูดและการฟังออกจากกันได้ และการฟังการพูดเป็นทักษะพื้นฐานในการสอนอ่านและเขียน จึงควรสอนให้สัมพันธ์กันโดยตลอด การสอนฟังและการสอนพูดนั้นสามารถสอนได้ในทุกโอกาสทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน หรือนอกเวลาเรียน

3.2.1 จุดประสงค์ของการพูดที่ควรเน้น

3.2.1.1 ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็น

3.2.1.2 ฝึกพัฒนาการปฏิบัติตนในการพูด

3.2.1.3 ฝึกทักษะและพัฒนาการพูด โดยคำนึงถึงจุดประสงค์ที่ต้องการจะเน้น

ในแต่ละครั้ง

3.2.1.4 ส่งเสริมพัฒนาการในด้านการใช้ภาษาของนักเรียน

3.2.1.5 ให้อู้จักใช้ภาษาพูด เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้ตรง

ตามความประสงค์

3.2.1.6 เพื่อให้รู้จักเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

3.2.1.7 ให้อู้จักพูดแสดงความรู้สึก ความคิดออกมาเป็นคำพูด โดยเลือกใช้คำ

สุภาพเข้าใจง่าย

3.2.1.8 ฝึกการพูดแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น

3.2.1.9 เน้นการส่งเสริม เจตคติ และนิสัยที่ดีในการพูด เช่น พูดให้ตรงประเด็น การควบคุมอารมณ์ในขณะพูด และคิดก่อนพูด

3.2.1.10 มีมารยาทที่ดีในการพูด

3.2.2 ลำดับขั้นในการฝึกพูด

3.2.2.1 ขั้นเตรียมความพร้อม การฝึกขั้นนี้นับว่ามีความสำคัญมาก หากนักเรียนพูดไม่ชัด ใช้คำไม่ถูก ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดวิธีดำเนินหรือใช้ความคิดกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่มาคัดสินใจ การแก้ไขก็ควรค่อยเป็นค่อยไป และอาจแก้ไขด้วยการพูดตามครู พูดตามตัวละคร ฯลฯ แล้วฝึกให้คิดหาเหตุผล เพื่อตัดสินใจและเลือกกระทำเลือกพูดให้ถูกต้องต่อไป

3.2.2.2 ขั้นฝึกการปฏิบัติในการพูด หรือมารยาทในการพูด เมื่อนักเรียนกล้าพูด ในขั้นเตรียมความพร้อมก็ฝึกมารยาทในการพูดต่อไป

3.2.2.3 ขั้นฝึกทักษะในการพูด ฝึกพูดในโอกาสต่าง ๆ สมพงษ์ วิทวัสศักดิ์พันธ์ (2549, หน้า 66-68) ได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนการพูดให้ชาวต่างชาติว่า หลังจากผ่านการฝึกฟังมาแล้วระยะหนึ่ง ผู้เรียนจะอยากพูดอยากออกเสียงมาก ปกติเรามักเริ่มสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและพบบ่อยมากที่สุด

การสอนการพูดมีหลักการง่าย ๆ ดังนี้

ประการแรก สอนสิ่งที่ผู้เรียนสนใจมากที่สุด

ประการสอง สอนการเขียนสัทอักษรช่วยจำ เนื่องมาจากการเรียนในระยะแรก ผู้เรียนไม่สามารถเขียนภาษาไทยได้ ผู้สอนจำเป็นต้องแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักการใช้อักษรแทนเสียงที่ใกล้เคียงกับเสียงจริงมากที่สุด วิธีที่ดีคือการให้ใช้อักษรของภาษาแม่ถ่ายเสียง หากทำไม่ได้ก็ใช้สัทอักษร ที่กำหนดลักษณะเสียงพร้อมตัวอย่างไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สำหรับทบทวนบทเรียน

สัทอักษรเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นเครื่องช่วยจำและผู้เรียนสามารถกลับไปทบทวนบทเรียนด้วยตนเองได้ แต่บางทีก็อาจเป็นดาบสองคม เพราะถ้าเป็นการเรียนภาษาที่มีการแยกเสียง ป - พ, ค - ท และในภาษามีความแตกต่างระหว่างความสั้นยาวของเสียง แต่ผู้เรียนแยกความแตกต่างของเสียงเหล่านี้ไม่ได้ ถึงแม้ว่าจะจดอย่างไรก็คงไม่สามารถออกเสียงเหล่านี้ได้ เหมือนการใช้สัทอักษรสากล หรือที่กำหนดไว้ตอนแรกของเอกสารประกอบการเรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

ประการที่สาม วลีและประโยคฝึกพูด ควรเป็นประโยคธรรมดาที่สั้น เข้าใจง่าย ไม่ควรเป็นประโยคยาวและซับซ้อน และไม่ใช่ว่าประโยคที่มีคำขยาย

ประการที่สี่ การสอนการพูดที่ดีคือ การจำลองสถานการณ์หรือแสดง บทบาทสมมติหลังจากได้เรียนเรื่องคำและ โครงสร้างประโยคที่จำเป็นไปแล้ว

ประการสุดท้าย อาจให้ผู้เรียนออกไปสัมภาษณ์นักศึกษาไทยหรือคนไทย
ออกไปซื้อของในสถานการณ์จริงก็ได้ ว่าได้ผลมากน้อยเพียงใดและกลับมารายงานผล เป็นภาษา
ของตนเองก็ได้ โดยวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนและตั้งใจทำแบบฝึกหัดด้วยความสนุกสนาน
มากที่สุด

3.3 สอนทักษะการอ่าน

การอ่าน คือ การแปลสัญลักษณ์ที่เขียนหรือพิมพ์ ให้มีความหมายออกมา สัญลักษณ์
ในภาษาไทย คือ คำ ข้อความ

คำ และ ข้อความ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการสอนอ่าน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ
ความหมายและนำไปใช้ในการฟัง พูด และเขียน ได้อย่างถูกต้อง

3.3.1 จุดประสงค์ในการอ่าน

วัตถุประสงค์ของการสอนอ่านให้แก่ นักเรียนมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ

3.3.1.1 การสอนให้อ่าน การสอนให้อ่านตามจุดประสงค์นี้ต้องการให้ นักเรียน
มีพัฒนาการทักษะการอ่าน เริ่มต้นตั้งแต่การอ่านคำ คำที่ไม่คุ้นเคย และรู้ลักษณะของการอ่านที่ดี
รู้จักวิธีการกวาดสายตา อัตราความเร็วในการอ่านในใจและการอ่านออกเสียง

3.3.1.2 การสอนเพื่อเป็นเครื่องมือศึกษาหาความรู้ การสอนอ่านชนิดนี้ต้องการ
ให้ นักเรียนสามารถนำการอ่านไปใช้ ในการหาความรู้อื่น ๆ ได้ พูดย่อย ๆ คือ การอ่านคือ การเรียนรู้

3.3.1.3 การสอนอ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ การสอนการอ่านนี้
เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน การพักผ่อนหย่อนใจ และเกิดความซาบซึ้งในอารมณ์ของสิ่ง
ที่อ่านนั้น คือ นักเรียนจะต้องมีพัฒนาการความสนใจในการอ่าน ซึ่งได้แก่การใช้เวลาว่างเพื่อการอ่าน
การรู้จักเลือกสิ่งที่อ่าน ได้อย่างเหมาะสมกับตน เหมาะกับความสนใจและ รสนิยมในการอ่าน

3.3.2 ประเภทของการอ่าน

การอ่านแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การอ่านในใจ และการอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงนั้น มีคุณค่าในทางการเรียนมาก เพราะจะอ่านวอยประโยชน์
ดังต่อไปนี้

3.3.2.1 ช่วยให้เด็กมีทักษะมากขึ้น เพราะในการอ่านออกเสียงเด็กต้องจำ
ทั้งสระ พยัญชนะ ตัวสะกดให้ได้ จึงได้อ่านถูกต้อง

3.3.2.2 ช่วยให้เด็กจดจำข้อความที่เขาได้ใช้เป็นตัวอย่าง

3.3.2.3 ช่วยให้เด็กออกเสียงได้คล่องแคล่วและถูกต้องด้วย

3.3.2.4 การอ่านทำนองเสนาะช่วยทำให้เด็กรู้จักความไพเราะของบทกวี ทำให้
สนุกสนานเพลิดเพลิน

3.3.2.5 ช่วยให้ได้กัลล้าหาญและเป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพ

3.3.2.6 การอ่านออกเสียงให้คนอื่นฟัง ทำให้รู้ว่าอ่านผิดหรือถูก ตรวจสอบได้ ไม่เหมือนการอ่านในใจ ที่ตรวจสอบได้ยากกว่า

อย่างไรก็ดี การสอนอ่านออกเสียงครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

- น้ำเสียงต้องดัง ชัดเจน นุ่มนวล น่าฟัง
- อ่านถูกต้องตามหลักการอ่านวรรคตอน ลีลา และจังหวะในการอ่าน ไม่ซ้ำ

หรือเร็วเกินไป

- สำเนียงในการอ่านให้เป็นไปตามธรรมชาติ

3.3.3 การฝึกทักษะการอ่านออกเสียง

การฝึกทักษะการอ่านออกเสียง มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.3.3.1 ครูควรตั้งจุดมุ่งหมายแต่เพียงอย่างเดียวในการอ่านครั้งหนึ่งๆ และบอกให้นักเรียนทราบความมุ่งหมายด้วย เช่น อ่านเพื่อความถูกต้องชัดเจนในการออกเสียง โดยการเพ่งเล็ง การออกเสียง ร ล และตัวควบกล้ำให้ชัด ฯลฯ

3.3.3.2 ควรฝึกบ่อยๆ ในระยะเวลาสั้นๆ

3.3.3.3 การสอนอ่านคำยาก ครูควรแทรกหลักเกณฑ์การอ่านให้เหมาะสมกับวัย เพื่อเด็กจะได้รู้หลักเกณฑ์และช่วยให้จำได้แม่นยำ

3.3.3.4 ข้อความที่เป็นร้อยแก้ว ควรฝึกอ่านเดี่ยว ส่วนที่เป็นร้อยกรองควรให้อ่านพร้อมกันบ้าง ไม่ควรให้อ่านร้อยแก้วพร้อมกันเพราะไม่เป็นธรรมชาติ และจะให้น้ำเสียงอ่านผิดจากคำพูดธรรมดา ส่วนการอ่านร้อยกรอง ถ้าอ่านพร้อมๆ กันจะทำให้มีความไพเราะ จะทำให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าอ่านทีละคน เพราะกลัวผิดพลาด นอกจากบางคนที่อาสาจะอ่านหรือครูแน่ใจว่าเขาอ่านได้

3.3.3.5 ข้อความรู้อย่างตอนในหนังสือ ครูอาจให้อ่านหลายครั้งด้วยความมุ่งหมายที่ต่างกันในแต่ละครั้ง

3.3.3.6 การอ่านควรให้อ่านแบบ มีน้ำเสียงคล้อยตามทำนองของเรื่องและแสดงอารมณ์ของตัวละคร ควรจะทำหลังจากที่เด็กได้อ่านในใจ และฟังคำอธิบายเรื่องและรสของข้อความนั้นแล้ว

สมพงษ์ วิทิตศักดิ์พันธ์ (2549, หน้า 68-69) ได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนการอ่านให้ชาวต่างชาติว่า การสอนอ่านในภาษาไทยเบื้องต้น ต้องเริ่มต้นด้วยการสอนอักษรไทยทั้งหมด เริ่มจากอักษรกลางก่อน เพื่อให้สามารถผันวรรณยุกต์ครบทั้ง 5 เสียง ได้ตรงกับเครื่องหมายวรรณยุกต์

จากนั้นจึงสอนอักษรสูงและอักษรต่ำที่มีลักษณะเป็นอักษรคู่ คือ ออกเสียงเหมือนกัน มีจำนวนเครื่องหมายวรรณยุกต์ที่ใช้ได้เท่ากัน แต่ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์ เช่น

อักษรสูง ข ฃ ฉ ฐ ห

อักษรต่ำ ค ฅ จ ฑ ฌ ญ

เมื่อเรียนเรื่องอักษรได้แล้ว จึงเริ่มแนะนำสระ เพื่อให้สามารถนำมาประสมกับอักษรได้ โดยให้นำสระเดี่ยวประสมกับคำที่มีความหมายที่ผู้เรียนได้เรียนมาแล้ว

จากนั้นจึงค่อยแนะนำวรรณยุกต์เข้ามาผนวกกับคำต่าง ๆ และให้ผู้เรียนหัดอ่านจากบัตรคำเช่นเดียวกัน จนแน่ใจว่าผู้เรียนจำได้แม่นยำขึ้นจึงเริ่มสอนคำที่มีตัวสะกดที่เป็นคำเป็น คือคำที่ลงท้ายหรือคำที่สะกดด้วย แม่กง แม่กน แม่กม แม่เกย เป็นต้น เพราะยังมีลักษณะเป็นคำเป็นเหมือนที่เคยเรียนมาแล้ว แล้วจึงค่อยแนะนำคำตายที่สะกดด้วย แม่กก แม่กค และ แม่กน ต่อไป

3.4 การสอนทักษะการเขียน

การเขียนเป็นทักษะที่นักเรียนจะฝึกซ้ำกว่าทักษะอื่น ๆ และทักษะการเขียน เป็นทักษะที่สลับซับซ้อนกว่าทักษะอย่างอื่น การสอนทักษะการเขียน ควรสนใจเรื่องต่อไปนี้

3.4.1 จุดประสงค์ของการสอนเขียนโดยทั่วไป

3.4.1.1 เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการเขียนที่ถูกต้อง รู้จักใช้ภาษาเขียนที่ดี และถูกต้องตามอักขรวิธีและตามลำดับสากลนิยม

3.4.1.2 เพื่อฝึกให้รู้จักลำดับความคิด และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจได้

3.4.1.3 เพื่อให้รู้จักสังเกตและเลือกเฟ้นถ้อยคำสำนวนโวหารมาใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษาและตามทฤษฎีกัน

3.4.1.4 เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาเขียนในการติดต่อสื่อความหมาย และเข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาเขียนและภาษาพูด

3.4.1.5 ส่งเสริมการเขียนหนังสือได้เร็ว อ่านง่ายชัดเจน และสะอาดเรียบร้อย

3.4.1.6 ส่งเสริมให้มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดความนึกคิดออกเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้อย่างแจ่มแจ้ง

3.4.1.7 ฝึกการเขียนคัดลายมือให้อ่านง่าย ชัดเจนสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย

3.4.1.8 ใ้รู้จักเขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย และการเขียนประเภทอื่น ๆ ที่ควรทราบ สามารถเขียนให้ถูกต้องตามแบบแผนและได้ประโยชน์ตรงตามจุดมุ่งหมาย

3.4.1.9 ใ้รู้จักลำดับความคิด และสาระสำคัญตลอดจนให้มีศิลปะในการเขียนเพื่อให้เข้าใจง่าย

3.4.2 ลำดับขั้นในการสอนเขียนและการฝึกทักษะพื้นฐาน

3.4.2.1 ก่อนสอนการเขียนครูควรจูงใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเขียน หนังสือให้ถูกต้องชัดเจนสวยงาม เป็นการแสดงว่าผู้เขียนเป็นผู้มีการศึกษาดี

3.4.2.2 พยายามสอนให้การเขียนสัมพันธ์กับการฟัง การพูด และการอ่าน

3.4.2.3 นักเรียนที่เขียนตัวสะกดผิดพลาด ครูควรใช้วิธีพูดให้นักเรียนรู้สึก เดิมใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

3.4.2.4 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประกวดเขียนนิทาน ประกวดการคัดลายมือ หรือประกวดเรียงความ ก็เป็นการส่งเสริมการเขียนได้อย่างหนึ่ง

3.4.2.5 ในการจัดสอนวิชาต่าง ๆ จัดให้ฝึกทักษะการเขียนได้เสมอ

3.4.3 การฝึกทักษะพื้นฐานในการเขียน

3.4.3.1 ฝึกสายตาให้สังเกตความเหมือนความต่าง ส่วนที่ขาด ส่วนที่เกิน ฯลฯ ของสิ่งต่าง ๆ

3.4.3.2 ฝึกบังคับกล้ามเนื้ออย่างอิสระ โดยให้ปั้นवाद ลากเส้นตามใจชอบ ฝึกบังคับกล้ามเนื้อสัมพันธ์กับตา เช่น การโยงเส้น การต่อภาพตามรอยและอิสระ

3.4.3.3 ฝึกบังคับกล้ามเนื้อในการเขียนหนังสือ โดยลากเส้นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่ การเขียนสระพยัญชนะ

3.4.3.4 ฝึกทำนั่ง ทำจับดินสอ การวางสมุด ทำนั่งที่ดีควรนั่งตัวตรง ไม่เกร็งตัว หรืออาจจะก้มตัวเล็กน้อย

3.4.3.5 ทำจับดินสอควรใช้นิ้วกลางรองรับดินสอ ใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ จับปากกาให้พออยู่ไม่แน่นเกินไป ให้นิ้วห่างจากปลายดินสอประมาณครึ่งนิ้ว การวางสมุดควรให้ เอียงไปทางซ้ายเล็กน้อย

3.4.3.6 ฝึกเขียนพยัญชนะ สระ ตามแบบ ตามรอย และเขียนเอง

3.4.3.7 ฝึกเขียนคำเพื่อให้รู้จักวางสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ให้ถูกต้อง

3.4.4 ประเภทของการสอนเขียน

ในชั้นประถมปีที่ 1 - 2 เน้นการเขียนสวยงามและถูกต้อง จึงต้องฝึกการเขียน 3 ประเภท ดังนี้

3.4.4.1 คัดลายมือ เขียนสวย อ่านง่าย เป็นระเบียบ สะอาด

3.4.4.2 เขียนตามคำบอก สะกดคำได้ถูกต้อง

3.4.4.3 แต่งความ แสดงความรู้ความคิดเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นรู้

การสอนคัดลายมือในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ควรฝึกให้คัดตัวบรรจงเต็มบรรทัด และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 จึงฝึกคัดตัวบรรจงครึ่งบรรทัดและเขียนหัวดแกมบรรจงต่อไป ในกิจกรรมการฝึกคัดเขียนควรให้เขียนตัวบรรจงทุกครั้ง

ในการฝึกคัดลายมือให้สวยงามเป็นระเบียบนั้น ควรฝึกทีละอย่าง และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นทีละอย่างสองอย่าง ดังต่อไปนี้

1. นั่ง วางสมุด จับดินสอ ด้วยท่าทางและวิธีที่ถูกต้อง
2. เขียนสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ถูกต้องตามแบบการเขียนอักษรไทย เช่น เริ่มจากเขียนตัวอักษร ฯลฯ

3. วางสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ถูกต้อง
4. เส้นตัวพยัญชนะจรดบรรทัดบนและล่าง
5. เส้นตัวอักษรเรียบสม่ำเสมอ คือ ไม่หนักบ้าง เบาบ้าง ในเส้นตั้ง เส้นนอน
6. เส้นตัวอักษรตรงเรียบ ขนานกัน และในส่วนที่โค้งก็ได้จังหวะสวยงาม

ไม่คด ๆ ขรุขระ

7. ขนาดตัวอักษรได้สัดส่วนระยะระหว่างตัวอักษร (ช่องไฟ) เท่า ๆ กัน
8. สะกดถูกต้อง ไม่ตกหรือเกิน
9. เว้นวรรคตอนถูกต้อง
10. สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
11. เขียนได้เร็ว สวย และถูกต้อง

การเขียนอักษรไทยนิยมว่างามดี มีดังนี้

1. วิธีเขียนคัดลายมือควรพิจารณาความแตกต่างของตัวอักษรต่าง ๆ เช่น การเขียน พยัญชนะต่อไปนี้

ก. ลากเส้นตรง ๆ ลงมาก่อน แล้วจึงลากขึ้นไปในเส้นเดียวกัน แล้วแยกเส้นไป เล็กน้อย หัวต้องแหลม หักเป็นมุมแล้วลากเส้นตรงลงมา

ข. ขมวดหัวก่อน แล้วหยักที่คอหน่อยหนึ่ง ลากเส้นตรง ๆ ลงมาแล้ว แยกนิดหน่อย แล้วลากขึ้นไป

ค. เขียนหัวกลม ลากเส้นลงมาแล้วลากขึ้นไป ต้องค่อย ๆ แยกและให้ส่วนแหลมตรง อยู่กับหัว

ง. หางต้องขึ้นไปครึ่งหนึ่งของตัว

ช. คอที่หยักกับมุมที่แยกไปเป็นหางต้องอยู่ตรงกัน

ฎ. หัวกับเหลี่ยมที่ขึ้นออกมา และขมวดตรงหยัก ต้องอยู่ได้แนวเดียวกัน

ณ. ณ. ให้มีความกว้างเป็นเท่า

น. เมื่อขมวดแล้วต้องลากเส้นให้ตรงกับขมวดพอดี ไม่ให้เลยออกมานอกเส้น

ป. ผ. หางต้องไม่ยาวหรือสั้นเกินไประดับเหนือหัวตัวอักษรเล็กน้อย แล้วจึงค่อยขมวด

ข. หัวเป็นรูปไข่เล็กน้อย

พ. ลากเส้นหลังขึ้นไปเหนือหัวตัวอักษรเล็กน้อย แล้วจึงค่อยขมวด

ส. หางขึ้นไปให้พอดีกับเหลี่ยม

ศ. หางไม่ได้อยู่กึ่งกลาง แต่อยู่ด้านหลังไหล่

ห. เส้นที่ลากลงทั้งสองข้างต้องขนานกัน หัวที่ขมวดต้องไม่ยื่นออกมา

ฮ. ขนาดเท่ากับตัว อ.

1. เขียนให้มีความกว้างเท่ากับพยัญชนะ

2. พยัญชนะที่มีดิน เช่น ฎ ฏ ฐ ให้ใช้ความยาวลงประมาณ ครึ่งตัว พยัญชนะ สระ อยู่ข้างบนและข้างล่างของพยัญชนะและวรรณยุกต์ ให้เขียนความสูงของสระ และวรรณยุกต์ ประมาณครึ่งของพยัญชนะ

3. สระที่มีความสูง เช่น ใ ใ โ ให้สูงกว่าตัวพยัญชนะประมาณครึ่งส่วน

4. ไม้หันอากาศ ไม้ไต่คู้ การันต์ หรือทัณฑฆาต ให้เขียนข้างบนพยัญชนะ สำหรับ ไม้หันอากาศและไม้ไต่คู้ นั้น ให้เท่าความกว้างและความสูงของตัวพยัญชนะ ส่วนการันต์ หรือ ทัณฑฆาตนั้น ให้มีความกว้างและความสูงเพียงครึ่งของพยัญชนะ การเขียนในส่วนของหัวและหาง ตัวการันต์ หรือทัณฑฆาตนั้น ให้เขียนตรงแนวเดียวกับเส้นหลังของพยัญชนะ

5. ไม้ยมก (๗) เขียนเหมือนหัวเลข ๒ ไทยให้หางยาวลงมาโดยให้มีขนาดสูงเท่ากับ พยัญชนะ แล้ววางระดับต่ำลงมาครึ่งส่วนของพยัญชนะ

การสอนเขียนตามคำบอก หมายถึง การเขียนสะกดคำตามที่ผู้สอนบอกให้เขียน ซึ่งผู้เรียนต้องวางสระวรรณยุกต์ถูกต้องและอ่านง่าย สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย

หลักสำคัญในการสอนเขียน ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ก่อนที่จะลงมือสอน ครูควรมีการสำรวจความพร้อมของนักเรียนเกี่ยวกับด้านการเขียน ความสามารถในการสะกดคำความสามารถในการใช้คำ ได้เหมาะสมกับระดับชั้นเพียงใด

2. ครูควรจะได้ปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการมีความสามารถในการเขียนสะกดคำ ได้ถูกต้อง

3. ในการสอนเขียนแต่ละครั้ง ครูควรให้นักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์ของการเขียน ครั้งนั้น ๆ เพื่อให้เขาได้มองเห็นประโยชน์ของการฝึกทักษะการเขียน

4. นักเรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อเรื่องเพื่อนำมาเขียนตามคำบอกได้บ้าง

5. การเขียนตามคำบอกไม่ควรแยกออกจากทักษะอื่นต่างหาก ควรเป็นการทำกิจกรรมในเวลาสั้น ๆ

6. ครูควรพยายามใช้กลวิธีและการจูงใจ ตลอดจนการเสริมกำลังใจหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้นักเรียนสนใจการเขียน และพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่อง

7. ครูควรพยายามพลิกแพลงการเขียนตามคำบอกหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

สมพงษ์ วิทิตศักดิ์พันธ์ (2549, หน้า 70-71) ได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนการอ่านให้ชาวต่างชาติว่า เมื่อผู้เรียนได้ฝึกหัดอ่านจนค่อนข้างแม่นยำและได้เขียนคำและประโยคสั้น ๆ มาได้ระดับหนึ่งแล้ว ผู้สอนสามารถแนะนำคำที่จำเป็นสำหรับการเขียนได้ เช่น คำเชื่อม เมื่อ แล้วก็ พอ จน จนกระทั่ง ถ้า แม้ว่า เป็นต้น เมื่อถึงจุดนี้ผู้เรียนอาจจะมีคำถามถึงปัญหาการใช้คำที่ถูกต้องและเหมาะสม

ปัญหาหลัก 3 ประการ ที่พบบ่อยในงานเขียนของผู้เรียนระดับเบื้องต้น ประการแรก คือ การเขียนสะกดคำที่ผิดที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากภาษาไทยมีวิธีการเขียนได้หลายอย่าง แม้ในคำที่ออกเสียงอย่างเดียวกัน เช่น ใน นัย และ ใน ใจ ใจ และ จัย ฆ่า ช้ำ และ คำ นอกจากนี้ยังมีเรื่องสระเสียงสั้นสระเสียงยาว เสียง จ - ช, ต - ด, ก - ค เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้จะปรากฏให้เห็นบ่อยมาก หากผู้เรียนไม่มีความแม่นยำเรื่องเสียงและการสะกดคำ ปัญหาเหล่านี้มีวิธีแก้ คือ ต้องทำบัตรคำให้ผู้เรียนอ่าน ฝึกเขียนตามคำบอกให้มาก เพื่อให้มีประสบการณ์ทางภาษาสูงขึ้น และมีการบ้านให้ทำทุกวัน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเขียน

ปัญหาประการที่สอง คือ การเลือกคำไม่เหมาะสม อันเนื่องมาจากการที่ยังไม่เข้าใจความหมายของคำอย่างแท้จริง

ปัญหาประการที่สาม คือ การแทรกแซงของภาษาแม่ในรูปของโครงสร้างระดับไวยากรณ์ สรุปได้ว่า การสอนการออกเสียงภาษาไทย ซึ่งเป็นการสอนภาษาไทยเบื้องต้นนั้น มีความสัมพันธ์กันทั้ง 4 ทักษะ การพูดชัดถ้อยชัดคำและเน้นเสียงเพื่อให้ผู้เรียนออกเสียงตามได้ถูกต้อง สามารถช่วยลดความเครียดขณะเรียนได้มาก และเป็นการนำไปสู่การฟังภาษาในระดับความเร็วปกติในเวลาต่อมาโดยไม่ยากนัก กล่าวอย่างสั้น ๆ คือ การเรียนในห้องเรียนต้องมีลักษณะสร้างโอกาสการเรียนรู้และการฝึกหัดที่ผู้เรียนสามารถติดตาม เข้าใจ และทำตามได้ง่าย ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเป็นผู้พูดที่พูดได้อย่างชัดเจน สามารถคาดการณ์การเคลื่อนไหวของอวัยวะในการออกเสียงได้ชัดเจนผู้เรียนทำตามได้

ถ้านักศึกษาออกเสียงได้ถูกต้อง การฟังก็จะชัดเจนมากขึ้น จะสามารถพูดได้ชัด และการเขียนสะกดคำจึงจะถูกต้อง เพราะฉะนั้นการสอนการออกเสียงภาษาต่างประเทศนั้นสำคัญมาก

ครั้งที่ Xiao LinQuan (2006, pp. 30-31) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ วิธีการการสอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับ ลักษณะของการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษ สรุปได้ดังต่อไปนี้

สำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ การเรียนการออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นจุดเริ่มต้นการเรียน ภาษาอังกฤษ ดังนั้น การสอนการออกเสียงมีลักษณะพิเศษ และลักษณะสำคัญ คือ

1. สำเนียงการออกเสียงเป็นพื้นฐานการพูด สำเนียงการออกเสียงเป็นอย่างไรจะมีผลกระทบต่อความสามารถในการพูดของผู้เรียนในอนาคตโดยตรง
2. การเรียนการออกเสียงกับการเรียนคำศัพท์มีความสัมพันธ์โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การออกเสียงของคำกับการสะกดคำมีความสัมพันธ์โดยตรงและการเรียนคำศัพท์ ซึ่งเป็นจุดสำคัญ สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษ
3. สำเนียงการออกเสียงเป็นการแสดงภายนอกของภาษา สำเนียงการออกเสียงเป็นปัจจัย สำคัญอย่างหนึ่งที่วัดประเมินระดับความรู้ภาษาอังกฤษของคนเรา โดยเฉพาะคนเราพูดภาษาอังกฤษที่ สถานที่ที่ประชาสัมพันธ์และสาธารณสถาน ถ้าสำเนียงการออกเสียงไม่ดี จะได้รับการกีดกันจาก สาธารณชนอย่างเป็นธรรมชาติ และเป็นไปได้ง่าย ดังนั้น การออกเสียงไม่ดีหรือเพี้ยนจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจและท้อถอยสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษ ไม่มีประโยชน์ต่อ การเรียนภาษาอังกฤษ ตรงกันข้าม การออกเสียงได้ดีและชัดเจนจะเป็นกำลังใจแก่ผู้เรียนภาษา และ มีความมั่นใจในการเรียนภาษาอังกฤษในอนาคต
4. สไตล์สำเนียงการออกเสียงกลายเป็นรูปแบบที่ตายตัวแล้ว จะแก้ไขภายหลังซึ่งยาก ลำบากมาก และสไตล์สำเนียงการออกเสียงสำหรับผู้เรียนจะกลายเป็นรูปแบบที่ตายตัวได้ง่าย คือ สำเนียงการออกเสียงจะเกิดปรากฏการณ์ฟอสซิล (Fossilized) ได้ง่ายมาก

การสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีนก็เหมือนกัน นักศึกษาเริ่มต้นเรียนภาษาไทย ถ้าออกเสียงภาษาไทยไม่ชัดหรือเพี้ยน จะมีผลกระทบอย่างมากต่อการเรียนภาษาไทยในอนาคต

หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษาไทย

ในการจัดการเรียนการสอน หากครูผู้สอนได้คำนึงถึงหลักจิตวิทยาบางประการเพื่อนำไป ใช้การสร้างบรรยากาศ และจัดสภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทศนีย์ สุขเมธิ (2542, หน้า 10-13) เสนอความคิดที่ควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้ คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference)

ในการสอนครูผู้สอนภาษาไทยจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดทางภาษาแตกต่างกัน หากพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว เด็กหญิงมีความถนัด ความสามารถ และทักษะทางภาษาสูงกว่าเด็กชายในวัยเดียวกัน เช่น เด็กผู้หญิง

จะใช้ถ้อยคำภาษาที่สละสลวย ทั้งยังสามารถเลือกใช้คำและประโยคได้เหมาะสมกว่าเด็กผู้ชาย ส่วนเด็กผู้ชายจะคิดได้ลึกซึ้งกว่า แต่ส่วนมากไม่ค่อยชอบพูด นอกจากนี้ยังพบว่า แม้แต่เพศเดียวกัน ก็ยังมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ เช่น

- สภาพทางร่างกาย
- ความสามารถทางสติปัญญา
- พันธุกรรม
- สิ่งแวดล้อมทั้งในบ้านและชุมชน
- ฐานะทางเศรษฐกิจและชุมชน
- การดูแลเอาใจใส่ และการปลูกฝังทักษะทางภาษาจากบิดามารดา
- การสอนภาษาไทยที่เด็กได้รับจากโรงเรียน
- ลักษณะนิสัยของเด็กเอง

หากผู้สอนคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้เสมอแล้ว คิดหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความถนัดและความสามารถเฉพาะตัว ดังนั้น ครูควรทำการทดสอบความสามารถทางภาษาเสียก่อน เมื่อทราบว่าเด็กคนใดมีความสามารถสูงก็จะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะและได้พัฒนาอย่าง ๆ ขึ้น ส่วนเด็กที่มีความสามารถทางภาษาดำ ก็จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นกรช่วยให้เรียนได้ง่ายขึ้น เช่น จัดการสอนซ่อมเสริมให้เป็นพิเศษ เป็นต้น

2. ความพร้อม (Readiness)

ความพร้อม หมายถึง สภาพระดับความเจริญเติบโต ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้เรียน รวมถึงความสนใจและความรู้พื้นฐานซึ่งสูงพอที่จะให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่เรียนได้สะดวก หรืออาจกล่าวได้ว่า ความพร้อม คือ วุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีมากพอที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งที่เรียนได้นั่นเอง

ความพร้อมของเด็ก มี 2 ลักษณะ คือ

2.1 ความพร้อมทางวุฒิภาวะ หมายถึง ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

2.2 ความพร้อมเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน เป็นความพร้อมเกี่ยวกับความรู้เดิมที่จะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับความรู้เดิม

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

การเรียนรู้ หมายถึง ซึ่งมีผลเนื่องมาจากประสบการณ์โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเหตุทำให้บุคคลเผชิญสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมเป็นทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม การฝึกปฏิบัติหรือการที่ผู้เรียนได้ปะทะกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะเป็นไปในทำนองที่ผู้เรียนเกิดความงอกงามขึ้น เรียกว่ากระบวนการเรียนรู้ ครูภาษาไทยควรจัดสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และความเข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อความรู้จะได้คงทนถาวรไม่ลืมง่าย และครูภาษาไทยจะต้องเข้าใจธรรมชาติของการเรียนรู้มีดังนี้คือ

3.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการ เมื่อมีสิ่งเร้าให้ผู้เรียนรับรู้แปลความหมาย มีปฏิกิริยาตอบสนอง และการสังเกตผลที่เกิดขึ้น

3.2 การเรียนรู้เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพฤติกรรมเมื่อได้รับประสบการณ์

3.3 การเรียนรู้ไม่มีจุดภาวะ

3.4 การเรียนรู้จะเกิดได้ง่าย ถ้าสิ่งที่กำลังเรียนอยู่นั้นเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน

3.5 การเรียนรู้ของบุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน

4. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ การที่จะให้นักเรียนมีความแคล่วคล่องว่องไวในทางทักษะ ก็ต้องลงมือปฏิบัติและฝึกฝนบ่อยๆ ถ้าเป็นการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีที่ครูบรรยาย ตลอดเวลานั้น จะไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนน้อยที่สุด ดังนั้น ครูภาษาไทยไม่ควรผูกขาดในการบรรยายความรู้ ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝน ปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มากที่สุด ครูควรเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางให้การจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเอง จึงจะเกิดผลดีที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างแน่นแฟ้น

5. การเรียนรู้โดยมีเป้าหมาย (Purposful Learning)

ในการสอนของครูทุกครั้ง ควรตั้งเป้าหมายหรือกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอนไว้ก่อนว่าการสอนแต่ละเรื่องนั้น เพื่ออะไร การสอนก็ต้องดำเนินการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อันจะทำให้การเรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้น ถ้านักเรียนได้รู้ว่าเขาเรียนเรื่องนั้นเพื่ออะไร โดยให้เขาได้ทราบจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนล่วงหน้า จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจ ตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

6. กฎแห่งแรงจูงใจ (Motivation)

แรงจูงใจ หมายถึง แรงดันที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา แรงจูงใจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

6.1 แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

6.2 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)

แรงจูงใจภายนอก เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกที่ครูเป็นผู้จัดขึ้น เช่น การสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่น่าสนใจ การสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน อันจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน ครูภาษาไทยอาจสร้างแรงจูงใจภายนอกได้ โดยการจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจ

แรงจูงใจภายใน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนเอง เช่น เกิดความสนใจ กระตือรือร้น ความอยากรู้อยากเห็น ความใฝ่รู้ แรงจูงใจภายในนี้มักเกิดจากผลของแรงจูงใจภายนอก คือ เมื่อนักเรียนมีความพอใจ มีความสนุกสนานจากการเกิดแรงจูงใจภายนอกแล้ว ก็จะเกิดแรงจูงใจภายในมีความกระตือรือร้น หรือแรงบันดาลใจ อยากรจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสนุกกับการเรียนภาษาไทย

7. การเสริมกำลังใจ (Reinforcement)

ในการเรียนการสอนภาษาไทย นักเรียนต้องการการเสริมกำลังใจในขณะที่การเรียนการสอนกำลังดำเนินไปนั้น ครูควรเสริมกำลังใจเป็นระยะ ๆ นักเรียนย่อมต้องการทราบว่าพฤติกรรมหรือทักษะที่ตนแสดงออกมานั้นถูกต้องหรือเหมาะสมเพียงใด วิธีเสริมกำลังใจมีหลายวิธี วิธีที่นิยมใช้กันทั่วไปมีดังต่อไปนี้

7.1 การเสริมกำลังใจด้วยวาจา เป็นการเสริมกำลังใจที่ใช้ได้ง่ายที่สุดและดีที่สุด คือ ครูใช้คำว่า ดี ดีมาก เข้าทำดี น่าสนใจ เป็นความคิดที่ดี ใช้เมื่อนักเรียนทำถูกต้อง ส่วนในกรณีที่นักเรียนตอบผิด ตอบไม่ตรงจุด ครูไม่ควรใช้ถ้อยคำที่ทำให้เด็กเกิดความสะเทือนใจ การเสริมด้วยท่าทาง เช่น การพยักหน้า ยิ้ม ผงกศีรษะ ใช้แสดงความพอใจ บางครั้งใช้พร้อมกันกับการเสริมกำลังใจด้วยวาจา

7.2 การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัล เช่น ให้สิ่งของ ให้บัตรเกียรติคุณ ให้ดาว แต่ข้อควรระวังคือ อย่าให้นักเรียนหวังผลทางด้านวัตถุมากเกินไป

7.3 การเสริมกำลังใจการให้นักเรียนมีส่วนร่วม เช่น ให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เล่นเกมต่าง ๆ ให้เกิดความรู้สึกว่าเขามีความสำคัญ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

สรุปได้ว่า หลักจิตวิทยาการเรียนรู้อันสำคัญเหมือนกัน นักศึกษาจีนเข้ามาเรียนวิชาเอกภาษาไทยนั้น ทั้งหมดนั้นสำเร็จการศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นับว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว ก่อนเรียนภาษาไทย ผู้สอนต้องใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้อันที่ผู้สอนตระหนักคืออยู่แล้วไปเราใจ นักศึกษาจีนให้ขยันเรียนภาษาไทยมากขึ้น เทคนิคการเร้าใจนักศึกษาจีนที่เคยใช้ได้ผล มีดังนี้

1. แนะนำประเทศไทยอย่างคร่าว ๆ เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศไทย ความสัมพันธ์มิตรภาพระหว่างไทย-จีน ดินฟ้าอากาศในประเทศไทย วัฒนธรรมไทยที่น่าสนใจ รวมทั้งสภาพประเทศไทยโดยทั่วไป และเน้นภูมิศาสตร์ลุ่มแม่น้ำโขงเป็นหลัก

2. เรียนเชิญท่านกงสุลใหญ่ ที่ประจำนครคุนหมิงไปเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้นักศึกษาจีน เมื่อเรียนภาษาไทยได้ระยะหนึ่งแล้ว คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ได้จัดกิจกรรม “เทศกาลวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์” ซึ่งกำหนดให้มีการจัดงานเป็นเวลาสองวัน ทุกปี นักศึกษาจีนจึงมีส่วนร่วมในงานนี้ เพื่อจัดทำนิทรรศการของประเทศเอเชียอาคเนย์

3. อธิบายหลักสูตรการสอนวิชาเอกภาษาไทยและจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความร่วมมือของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และแนะนำกิจกรรมและการประอาชีพของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ที่เรียนสำเร็จออกไปทำงานประกอบอาชีพต่าง ๆ หลายรุ่นแล้ว

ศัพท์อักษร

ข้อมูลหลักซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือ ศัพท์อักษร ในหัวข้อนี้จะทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 5 เรื่อง คือ 1) ความหมายและความสำคัญของศัพท์อักษร 2) ความจำเป็นของการสอนการออกเสียงภาษาไทยด้วยการใช้ศัพท์อักษร 3) ความรู้พื้นฐานเสียงสระและเสียงพยัญชนะ 4) ระบบเสียงภาษาไทย 5) ระบบเสียงภาษาจีน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญศัพท์อักษร

ศัพท์อักษร หมายถึง ตัวอักษรซึ่งมีค่าเฉพาะในทางการออกเสียง ตัวอักษรนี้ถูกกำหนดให้แสดงลักษณะของการออกเสียงมากกว่าจะแสดงที่ปรากฏในภาษาใดภาษาหนึ่ง ซึ่งสมาคมสัตวศาสตร์ระหว่างชาติ (The International Phonetic Association) ได้ตั้งขึ้น และแก้ไขจนเรียบร้อยเมื่อ ค.ศ. 1996 นั้น เป็นตัวอักษรโรมันเป็นส่วนใหญ่ มีอักษรกรีกและเครื่องหมายอื่นประกอบบ้าง เพื่อให้มีตัวอักษรเพียงพอที่สามารถจดบันทึกเสียงพูดของมนุษย์ทั่วโลกได้ (กาญจนา นาคสกุล, 2541, หน้า 26) การใช้ตัวศัพท์อักษรบันทึกเสียงพูดนั้น ใช้โดยอาศัยหลักที่ให้ตัวอักษรหนึ่งตัวแทนเสียงพูดที่เปล่งออกมาหนึ่งเสียงเท่านั้น ในการออกเสียงพูดหนึ่งคำ เช่น คำว่า มา ผู้พูดจะต้องออกเสียงพยัญชนะ ม เสียงสระ า และเสียงวรรณยุกต์สามัญ เรียงกันมาตามลำดับดังนี้ เมื่อจะบันทึกคำนี้ จำเป็นต้องมีตัวอักษร 3 ตัว บันทึกเสียงลงไปตามลำดับอย่างที่ออกเสียงมานั้น จึงนับได้ว่า การใช้ ตัวอักษร แทนเสียงที่กำหนดค่าของเสียงไว้แน่นอนและผู้บันทึกสามารถวิเคราะห์เสียงที่ได้ยินได้อย่างถูกต้อง จะทำให้บันทึกภาษาพูดอย่างที่คุณพูดจริง ๆ ได้ใกล้เคียงที่สุด การจดบันทึกด้วยศัพท์อักษรนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิเคราะห์ระบบเสียงของภาษาที่บันทึกไว้นั้น ๆ

2. ความจำเป็นการสอนการออกเสียงภาษาไทยด้วยการใช้ตัวอักษร

กาญจนา นาคสกุล (2541, หน้า 29) ได้กล่าวว่า ตัวอักษรสำหรับบันทึกภาษาไทยว่า ตัวอักษรที่ใช้ในการบันทึกเสียงภาษาไทย เพื่ออธิบายโครงสร้างของระบบเสียงของภาษาไทยนั้น อาจใช้ตัวอักษรที่เลือกมาจากตัวอักษร IPA เป็นตัวอักษรแทนเสียงพยัญชนะ แทนเสียงสระ และ แทนเสียงวรรณยุกต์ การเลือกตัวอักษรและเครื่องหมายของนักวิเคราะห์ภาษาอาจแตกต่างกันไป ตามความต้องการของผู้วิเคราะห์ภาษาแต่ละคน

ศรีวิไล พลมณี (2545 ก, หน้า 29-30) ได้ศึกษาลักษณะของภาษา กล่าวว่า ภาษา คือ เสียง (Language is Sound) นักภาษาศาสตร์ถือว่าภาษาที่แท้จริงคือ เสียง ส่วนตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์อื่นใดก็ดีที่ใช้แทนเสียงนั้นเกิดขึ้นภายหลัง เมื่อถือกันว่าภาษาเริ่มแรกคือเสียงเช่นนี้ นักภาษาศาสตร์จึงเห็นว่า มนุษย์ทุกภาษามีและใช้อยู่ในการออกเสียงเป็นอย่างดีเหมือนกัน แม้ว่าแต่ละภาษาอาจมีเสียงที่ต่างกัน และออกเสียงยากสำหรับผู้ที่มีได้พูดภาษาเหล่านั้น แต่ก็สามารถบรรยายได้ว่าใช้อยู่ในการออกเสียงใดและเคลื่อนไหวอย่างไร เพื่อออกเสียงนั้น ๆ เสียงที่มี ความหมายในภาษาหนึ่งไม่จำเป็นต้องมีความหมายเสมอไปในภาษาอื่น ๆ เพราะเจ้าของภาษา เป็นผู้เลือกหน่วยเสียงต่าง ๆ เข้ามาใช้เป็นเสียงที่มีความหมายในภาษาของตนแต่ละภาษา

การออกเสียงในการพูดภาษานั้น ใช้การเคลื่อนไหวของอวัยวะออกเสียงที่นอกจากมีหน้าที่ในการออกเสียงแล้วยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีกด้วย อวัยวะที่มนุษย์ใช้ในการพูดคืออวัยวะที่อยู่ในส่วนศีรษะ ไปจนถึงอวัยวะที่อยู่ในส่วนช่วงอก ถ้าได้รับการฝึกฝนให้ออกเสียงต่าง ๆ ในภาษาใด ๆ ก็ตามอย่างสม่ำเสมอ คนทุกคนก็จะออกเสียงได้ แต่ทั้งนี้การฝึกฝนและใช้อยู่จะทำเสียงต่าง ๆ นั้น จะมีผลดีในขอบเขตที่ผู้เรียนอายุถึงประมาณ 10 - 12 ปี เท่านั้น เมื่อโคขึ้นพ้นวัยนี้จะฝึกหัดออกเสียงที่ไม่เคยได้พูดมาก่อนนั้น จะฝึกฝนได้ด้วยความลำบาก หรือไม่คล่อง เช่น การที่คนไทยเรามีปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษจำพวก /s/, /e/, /z/, /v/, /f/, /j/, /z/ และ /dz/ เป็นต้น

นอกจากนี้ ประโยชน์ของความรู้ทางภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะตัวอักษรที่มีต่อการเรียนการสอนนั้นมีมาก (ศรีวิไล พลมณี, 2545 ข, หน้า 148) ถ้าจะกล่าวเฉพาะความรู้เรื่องเสียงที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนภาษาไทยนั้น นับว่ามีความสำคัญมาก ความรู้เรื่องเสียงในภาษาไทย ทั้งเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์นี้ ครูภาษาไทยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสอนภาษาไทยได้หลายทาง กล่าวคือ

2.1 ใช้สอนในวิชาหลักภาษา

ความรู้เรื่องเสียง สามารถช่วยให้การสอนภาษาไทยเข้าถึงแก่นแท้ของวิชายิ่งขึ้น เพราะภาษาที่แท้จริง คือ เสียง การนำความรู้เรื่องเสียงที่ถูกต้องเข้าไปช่วยในการสอนช่วยทำให้นักเรียนจะได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและลึกซึ้งเพียงพอ

ความเข้าใจที่ถูกต้องว่า ภาษาที่แท้จริงคือเสียง จะทำให้ครูมีแนวทางในการสอนหลักภาษาได้ดีขึ้น คือ การที่ครูไม่นำเสียงกับตัวหนังสือมาสอนอย่างสับสนปนกัน แต่ชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่าเสียงกับตัวหนังสือเป็นคนละอย่างกัน เช่น เวลาจะกล่าวถึงรูปและเสียงของพยัญชนะครูสอนนักเรียนว่าบางครั้งรูปพยัญชนะมีหลายรูป แต่อาจมีเพียงเสียงเดียว เช่น ข ค ฌ มีเสียงเดียวคือ ก หรือมีรูปเดียวแต่หลายเสียงก็ได้ เช่น ฑ มีสองเสียงคือ ค และ ท เป็นต้น ความรู้เรื่องนี้ช่วยให้การสอนหลักภาษามีขอบเขตแน่นอน และสามารถ อธิบายให้เหตุผลได้

ความรู้เรื่องเสียงตามหลักวิชาภาษาศาสตร์ จะทำให้การสอนหลักภาษาแปรสภาพจากการบรรยายและท่องจำมาเป็นการฝึกมากขึ้น เช่น ฝึกออกเสียง ฝึกเขียนสัญลักษณ์ของการออกเสียงต่าง ๆ ในภาษา อันจะทำให้ให้นักเรียนได้แสดงความเข้าใจของเขาออกมาได้อย่างชัดเจน เป็นพฤติกรรมที่วัดผลได้

การนำความรู้เรื่องเสียงไปสอนวิชาภาษาไทย โดยสอนให้รู้จักเขียนสัทอักษรแบบสากลวิธีออกเสียงต่าง ๆ ในภาษาและประเภทของเสียงในภาษาไทยนี้ นอกจากจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจภาษาไทยดีขึ้นแล้วยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนภาษาดังประเทศอื่น ๆ อีก เช่น เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น จะช่วยทำให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนหลักภาษามากขึ้น และได้เห็นความแตกต่างของหน่วยเสียงในภาษาที่ต่างกันที่มีกำหนดไว้ว่าเสียงใดเป็นหน่วยเสียงสำคัญของภาษา ซึ่งในแต่ละภาษามีการเลือกเอาหน่วยเสียงมากำหนดใช้ในภาษาแตกต่างกัน ภาษาอังกฤษจะมีเสียงพยัญชนะควบ (Cluster) ในภาษามากกว่าภาษาไทย เช่น ในภาษาอังกฤษมีการใช้เสียงพยัญชนะต้น 3 เสียงควบกันได้ เช่น skr-, spl- ในคำว่า Scratch Splash แต่ในเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย ควบกันได้เพียง 2 เสียงเท่านั้น อย่างนี้เป็นต้น

ความรู้เรื่องเสียงช่วยในการสอนเรื่องคำและการสร้างคำ การผันวรรณยุกต์ในภาษาไทย ความรู้พื้นฐานเรื่องเสียง และฐานที่เกิดของเสียง ยังจะช่วยให้การสอนน่าสนใจ และมีเหตุผลดี โดยเฉพาะการสอนเรื่องการแผลงคำและการสนธิคำ การสนธิของเสียงในคำสนธิ ซึ่งล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องกับฐานที่เกิดของเสียง และประเภทของเสียงเป็นสำคัญ เช่น การแผลงคำ “กระเจาย” เป็น “ชะเจาย” เพราะ ก และ ข เป็นเสียงประเภทเดียวกัน คือ ต่างก็เป็นเสียงระเบิดอโหชนะเหมือนกัน ต่างกันแต่ที่ตัวหนึ่งไม่มีลมตามออกมามาก ในขณะที่อีกตัวหนึ่งกลุ่มลมตามออกมาด้วย อย่างนี้เป็นต้น ทั้งนี้รวมทั้งความรู้เรื่องการกลายเสียงและการผลัดคันของเสียง (Dissimilation) ล้วนเป็นเรื่องน่าสนใจกว่าการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนใช้แต่วิธีจำอย่างเดียวดังที่เคยสอนกันมา

ความรู้เรื่องเสียงยังสามารถช่วยให้ครูรู้จักเลือกเนื้อหาจากตำราหลักภาษาเก่ามาสอนได้ เช่น เรื่องเสียงหนัก-เบา อาจให้นักเรียนทดลองและยกตัวอย่าง ส่วนบางเรื่องที่ไม่ใช้ก็ควรข้ามไปได้ เพราะไม่เกี่ยวกับภาษาไทยโดยตรง อย่างนี้เป็นต้น

ครูสามารถนำความรู้เรื่องเสียงและเรื่องฐานกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเสียงไปใช้แนะนำวิธีออกเสียงที่ถูกต้องให้นักเรียนที่มีปัญหาในการออกเสียง โดยเฉพาะการสอนเรื่องเสียงสระพยัญชนะ และวรรณยุกต์ภาษาไทย

2.2 ใช้สอนในวิชาการใช้ภาษา

การสอนการใช้ภาษา เช่น การฝึกพูดของนักเรียนนั้น หากนำความรู้เรื่องเสียงฐานกรณ์ของเสียงเข้ามาใช้ จะช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาของนักเรียนที่ยังติดสำเนียงพูดภาษาถิ่น และช่วยให้สามารถหาแนวทางแก้ไขได้ง่ายขึ้น ไม่เฉพาะแต่เรื่องเสียงเท่านั้น หากแต่รวมไปถึงวิธีเข้าประโยคด้วย สามารถช่วยทำให้นักเรียนใช้ภาษาได้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การพูดอย่างถูกต้องได้

2.3 ใช้สอนในวิชาวรรณคดี

การใช้ความรู้เรื่องเสียงเข้ามาช่วยในการสอนวิชาวรรณคดีนั้น สามารถช่วยทำให้การเรียนการสอนสนุกสนานและบรรลุผลตามที่ต้องการ ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในรสของเสียงและรสของควมในถ้อยคำที่กวีบรรจงเลือกมาแต่งคำประพันธ์

3. ความรู้พื้นฐานเสียงสระและเสียงพยัญชนะ

กาญจนา นาคสกุล (2541, หน้า 31-35) ได้อธิบายความรู้เรื่องเสียงสระ และเสียงพยัญชนะสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.1 คำนิยามของเสียงสระ

สระ แปลว่า เสียง ที่เป็นเสียงก้องซึ่งออกเสียงได้นาน หมายถึงเสียงซึ่งทำหน้าที่เป็นแกนของพยางค์ เสียงสระมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

3.1.1 เป็นเสียงก้องซึ่งเปล่งโดยให้ลมออกทางช่องปาก

3.1.2 อวัยวะในช่องปากจะไม่ปิดกั้นลม,

3.1.3 ไม่ทำให้เกิดเป็นช่องแคบจนลมต้องออกอย่างมีเสียงเสียดแทรก

3.1.4 ไม่ทำให้อวัยวะในช่องปากส่วนใดส่วนหนึ่งสัมผัสเสียด ความรู้เรื่องเสียงสระมีที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

การอธิบายลักษณะของเสียงสระ

ลักษณะของริมฝีปาก ในขณะที่ออกเสียงสระ ทำได้หลายลักษณะ เช่น ริมฝีปากอาจห่อกลม (Rounded) หรือเป็นรูปวงรี (Unrounded) ขนาดต่าง ๆ กัน หรืออาจมีการห่อริมฝีปากหรือไม่ห่อริมฝีปาก ซึ่งรูปริมฝีปากแต่ละลักษณะมีผลทำให้ได้เสียงสระที่ต่างกัน

ส่วนของลิ้น ภาพที่ได้จากการฉายรังสีเอ็กซ์ ขณะที่ออกเสียงสระต่าง ๆ ทำให้ทราบว่าลิ้นส่วนหน้า ส่วนกลาง หรือส่วนหลัง จะยกขึ้นใกล้เพดาน ในขณะที่เปล่งเสียงสระหนึ่ง ๆ ลิ้นแต่ละส่วนที่ยกขึ้นนั้น จะทำให้เกิดเสียงสระต่างกัน เราจึงเรียกเสียงสระตามส่วนของลิ้นที่ยกขึ้นนั้น

ถ้าออกเสียงสระใดที่ลิ้นส่วนหน้ายกขึ้นให้จุดปลายสุดของลิ้นอยู่ใกล้เพดานแข็ง เรียกสระนั้นว่า สระหน้า (Front Vowel) เช่น สระอิ เอ แอ ถูกกำหนดให้เป็นสระหน้า ถ้าออกเสียงสระใด ลิ้นส่วนหลังยกขึ้นให้จุดสูงสุดไปอยู่ใกล้เพดานอ่อน ก็เรียกสระนั้นว่า สระหลัง (Back Vowel) เช่น สระอุ โอ ออ ให้จัดเป็นสระหลัง เป็นต้น

ระดับของลิ้น ความสูงของลิ้นที่ยกขึ้นใกล้เพดานเป็นส่วนสำคัญในการทำให้เสียงสระแตกต่างกัน ความสูงค่านี้อาจกำหนดได้หลายระดับ แต่ในการอธิบายเสียงสระในภาษาไทย อาจกำหนดไว้เพียง 3 ระดับคือ สูง กลาง ต่ำ ถ้าลิ้นยกขึ้นสูง ช่องว่างระหว่างลิ้นกับเพดานก็จะปิด เสียงสระที่เกิดเมื่อลิ้นยกขึ้นสูงจะเรียกว่า สระสูงหรือสระปิด (Close Vowel) เช่น สระอิ อือ อุ เป็นสระสูง ถ้าออกเสียงสระใด ลิ้นวางลงอยู่ในระดับต่ำ ก็เรียกสระนั้นว่า สระต่ำหรือ สระเปิด (Open Vowel) เช่น สระอา เป็นสระต่ำ เป็นต้น

3.1.2 คุณสมบัติของเสียงสระ

ด้วยเหตุที่เสียงสระทุกเสียงเป็นเสียงก้อง จึงเป็นเสียงที่มักจะดังเด่นกว่าเสียงอื่น ที่อยู่ข้างเคียง ความดังเด่นนี้เองที่ทำให้เราได้ยินเสียงสระได้ชัดเจน และทำให้เสียงสระออกเสียง แต่เพียงลำพังได้ทุกเสียง นอกจากนี้ เสียงสระยังช่วยให้เราสามารถได้ยินเสียงอื่น ๆ ที่ปรากฏ อยู่แบบชิดสระนั้น ๆ ได้อีกด้วย ความดังเด่นของเสียงสระนั้นมีไม่เท่ากันทุกเสียง ดังนั้น เสียงสระ จึงเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งในระบบเสียงของทุกภาษา

3.2 คำนิยามของเสียงพยัญชนะ

เสียงพยัญชนะ เป็นเสียงที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

3.2.1 เป็นเสียงก้องหรือไม่ก้องก็ได้

3.2.2 ลมที่ผ่านเส้นเสียงขึ้นมาแล้วจะถูกกัก ณ ที่ใดที่หนึ่งก็ได้

3.2.3 ลมนั้นถูกบีบให้ผ่านช่องแคบช่องใดช่องหนึ่งในช่องปากจนเกิดเป็นเสียงเสียดแทรกก็ได้

3.2.4 ลมนั้นจะออกทางปาก หรือถูกผลักให้ออกไปทางจมูกบางส่วนหรือออกทางจมูกทั้งหมดก็ได้

3.2.5 ลมนั้นไม่ออกทางปากหรือทางจมูก แต่จะถูกกลืนกลับลงไปใหม่ก็ได้

การอธิบายลักษณะของเสียงพยัญชนะ

การอธิบายลักษณะของเสียงพยัญชนะ จำเป็นต้องกล่าวถึงลักษณะสำคัญ

3 ประการคือ

ความก้องหรือไม่ก้องในภาษาหลายภาษาจะมีเสียงพยัญชนะก้องและเสียงพยัญชนะไม่ก้องเป็นหน่วยเสียงสำคัญในภาษา ฉะนั้น เมื่อจะอธิบายเสียงพยัญชนะเสียงใดก็ตาม

ลักษณะประการแรกที่จะต้องพูดถึงก็คือ ความก้องหรือไม่ก้องของเสียงนั้น เสียงพยัญชนะ บ ค ในภาษาไทยเป็นเสียงก้อง เสียง ป ต เป็นเสียงไม่ก้อง

ลักษณะลมที่ผ่านเส้นเสียง ลมที่ผ่านเส้นเสียงออกมาเกิดเป็นเสียงพยัญชนะนั้น อาจจะออกมาทางปากหรือทางจมูกก็ได้ ลมที่ผ่านออกมาทางปากอาจจะออกด้วยอาการแตกต่างกัน ได้หลายแบบ นักสัทศาสตร์ได้กำหนดชื่อเพื่อใช้อธิบายลักษณะของลมที่ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะ และเพื่อใช้เป็นชื่อเรียกเสียงพยัญชนะนั้น ๆ ด้วย ดังนี้

1. กัก (Stop) หมายถึง การที่ลมซึ่งเปล่งออกมาถูกกัก ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่องปาก ช่วงระยะหนึ่ง เนื่องจากอวัยวะในช่องปากปิดกั้นทางลมเสีย เช่น เสียงพยัญชนะตัวสะกดในคำว่า นับ นัด นัก ในภาษาไทย เป็นต้น

2. ระเบิด (Plosive) หมายถึง ลมที่ถูกปล่อยออกมาอย่างแรงและอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ถูกกักอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งในปาก การกักลมเพื่อทำเสียงระเบิดนี้ กระทำได้โดยการปิดอวัยวะในช่องปาก เสียงระเบิดมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบที่ออกเสียงระเบิดธรรมดาๆ เรียกว่า เสียงระเบิดไม่มีลม (Unaspirated Plosive) หมายถึง การที่ลมถูกกัก ในช่องปากแล้วก็ถูกปล่อยออกมาโดยแรง อย่างนี้เป็นแบบหนึ่ง อีกแบบหนึ่ง คือ การออกเสียงระเบิดแล้วเพิ่มลมตามออกมาในทันที เรียกว่า ระเบิดมีลม (Aspirated Plosive) คำว่า “มีลม” และ “ไม่มีลม” ในที่นี้ จึงหมายถึงเฉพาะลมที่ตามเสียงระเบิดออกมาอีกทีหนึ่งเท่านั้น ในภาษาไทย เสียง ป ต ก เป็นเสียงระเบิดไม่มีลม ส่วนเสียง พ ท ค เป็นเสียงระเบิดมีลม เป็นต้น

3. นาสิก (Nasal) หมายถึง ลมที่ถูกกักในช่องปากแล้วผ่านออกไปทางจมูก การที่จะทำให้ลมออกทางจมูกได้นั้น เราต้องบังคับอวัยวะส่วนที่เรียกว่าเพดานอ่อนและลิ้นไก่ให้อยู่ในลักษณะหยุดพัก เพื่อเปิดช่องด้านหลังให้ลมขึ้นไปทางจมูก เช่น เสียง ม น ง เป็นเสียง นาสิก

4. ข้าง (Lateral) หมายถึง ลมที่ออกจากปากทางด้านข้างของลิ้นเสียงพยัญชนะข้าง คือ เสียงพยัญชนะ ล ซึ่งเป็นเสียงที่รู้จักกันดี

5. รัว (Roll) หมายถึง ลมที่ถูกอวัยวะในช่องปากแล้วถูกผลักออกไปกระทบอวัยวะอีกส่วนหนึ่งหลายๆ ครั้งติดต่อกันอย่างรวดเร็ว อวัยวะส่วนนั้นต้องเคลื่อนหลายๆ ครั้ง จนเกิดเป็นอาการรัว เช่น ปลายลิ้นที่รัวไปกระทบปุ่มเหงือกทำให้เกิดเสียง ร ซึ่งลิ้นไก่ก็อาจถูกผลักให้รัวได้

6. เสียงเสียดแทรก (Fricative) หมายถึง ลมที่ออกมาอย่างไม่สะดวก ต้องผ่านช่องแคบในช่องปาก ซึ่งทำให้เกิดเสียงเสียดแทรกดังซู่ซ่าขึ้น ช่องแคบในปากจะเกิดได้ก็โดยที่อวัยวะต่างๆ เช่น ริมฝีปากหรือฟัน วางอยู่ใกล้กันมาก เสียงเสียดแทรกในภาษาไทย ได้แก่ เสียงพยัญชนะ ฟ ซ ฮ

7. เสียงกักเสียดแทรก (Affricate) หมายถึง ลมที่ผ่านเส้นเสียงขึ้นมา ถูกกักในช่องปากเช่นเดียวกับการออกเสียงกัก เสียง จ ช ในภาษาไทยบางครั้งออกเสียงแบบเสียงกักเสียดแทรก

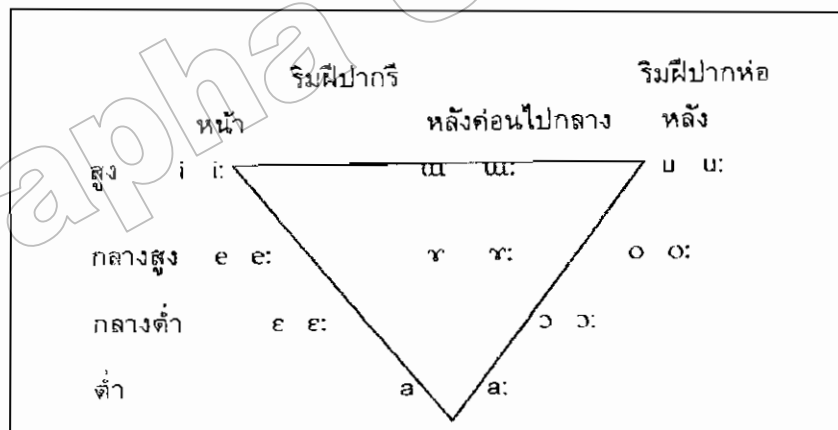
ตำแหน่งที่เกิดของเสียงลมที่ใช้ในการออกเสียงพยัญชนะนั้น จะมาถูกกัก หรือถูกคัดแปลงจนเกิดการกัก การเสียดแทรกหรือเกิดอาการอื่นใดก็ตาม ในช่องปากจะต้องมีตำแหน่งที่เกิดด้วยอยู่เสมอ ตำแหน่งนั้นคือตำแหน่งที่ลมทำอาการอย่างนั้น ๆ ในการอธิบายเสียงพูด โดยเฉพาะเสียงพยัญชนะ จึงต้องพูดถึงตำแหน่งรากฐานที่เกิดของพยัญชนะนั้นด้วย ตำแหน่งที่สำคัญที่เกิดของเสียงพยัญชนะ คือ ริมฝีปาก ฟัน ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง เพดานอ่อน และช่องระหว่างเส้นเสียง มีตำแหน่งหนึ่งซึ่งใช้ชื่อว่า 2 ตำแหน่งพร้อมกัน คือ ฟันบนกับริมฝีปากล่าง เมื่อกักฟันบนกับริมฝีปากล่างไว้เบา ๆ และให้ลมผ่านออกมาจะทำให้เกิดเสียงเสียดแทรกเสียงหนึ่ง คือ เสียงของพยัญชนะ เช่น ฟ

4. ระบบเสียงของภาษาไทย

4.1 หน่วยเสียงสระในภาษาไทย มีหลายลักษณะดังต่อไปนี้

4.1.1 ลักษณะของหน่วยเสียงสระเดี่ยว

หน่วยเสียงภาษาไทยที่เป็นสระเดี่ยว 18 หน่วย คือ สระสั้น 9 หน่วย สระยาว 9 หน่วย หน่วยเสียงสระเดี่ยวมีลักษณะทางสัทศาสตร์ดังแผนภูมิข้างล่างนี้

ภาพที่ 7 แผนภูมิหน่วยเสียงสระเดี่ยวภาษาไทย (กาญจนา นาคสกุล, 2541, หน้า 44)

เสียงสระ /a a:/ มีตำแหน่งที่เกิดห่างจากสระหน้ามาก แต่ต่ำกว่าสระกลางต่ำเพียงเล็กน้อย สระ /ɛ ɛ: a a:/ และ /ɔ ɔ:/ จึงใกล้เคียงกันมาก เพื่อความสะดวกในการจัดทำแผนภูมิ อาจจัดสระทั้ง 6 เสียงนี้เป็นสระต่ำ ซึ่งจะทำให้แผนภูมิสระในภาษาไทยเป็นระเบียบตามระบบได้ดังตารางต่อไปนี้

ระดับลิ้น ↙ ส่วนของลิ้น ↘	ริมฝีปากกริ		ริมฝีปากห่อ	
	หน้า	หลังก่อนไปกลาง	หลัง	
สูง	i i:	u u:	y y:	
กลาง	e e:	ʌ ʌ:	o o:	
ต่ำ	ɛ ɛ:	a a:	ɔ ɔ:	

ภาพที่ 8 หน่วยเสียงสระเดี่ยวภาษาไทย (กาญจนา นาคสกุล, 2541, หน้า 45)

4.1.2 ลักษณะของหน่วยเสียงสระประสม

หน่วยเสียงสระประสมในภาษาไทยมี 3 หน่วย คือ /ia ua uə/ มีลักษณะเป็นสระประสมเสียงตก (Falling Diphthongs) คือ สระประสมซึ่งเกิดจากสระสูง คือ /i u u/ ประสมกับสระต่ำทั้ง 3 หน่วย และสระต่ำซึ่งเป็นปลายเสียงของประสมนั้น อาจนับได้ว่าเป็นหน่วยเสียงหน่วยเดียวกันคือ /a/

4.1.3 ประเด็นการออกเสียงสระในภาษาไทย

หน่วยเสียงสระ /i/

/i/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า สูง สั้น ริมฝีปากกริ มักจะออกเสียงอย่างไม่เน้นอวัยวะที่ใช้ออกเสียง ในภาษาไทยเสียงสระ /i/ เขียนด้วยรูปสระ ิ

หน่วยเสียงสระ /i:/

/i:/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า สูง ยาว ริมฝีปากกริ มักจะออกเสียงด้วยอวัยวะที่แน่นมากกว่าสระสั้น สระ /i:/ ในภาษาไทยเขียนด้วยรูปสระ ี

หน่วยเสียงสระ /e/

/e/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลางสูง สั้น ริมฝีปากกริ ในภาษาไทยเขียนด้วยรูปสระ ะ ะ- ะ- หรือ สระ ะ- กับ ไม้ไต่คู้

หน่วยเสียงสระ /e:/

/e:/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลางสูง ยาว ริมฝีปากกริ ในภาษาไทยเขียนด้วยรูปสระ ะ-

หน่วยเสียงสระ /ɛ/

/ɛ/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลางต่ำ สั้น ริมฝีปากกริ ในการเขียน จะเขียนด้วยรูปสระ แ-ะ แ- สระ แ- กับ ไม้ไต่คู้

หน่วยเสียงสระ /ɛ:/

/ɛ:/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลางต่ำ ขาว ริมฝีปากรี ในการเขียนจะใช้รูปสระ แ-
หน่วยเสียงสระ /œ/

/œ/ เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง สูง สั้น ริมฝีปากรี ในการเขียน
จะเขียนด้วยรูปสระ ี

หน่วยเสียงสระ /u:/

/u:/ เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง สูง ขาว ริมฝีปากรี ในการเขียน
จะเขียนด้วยรูปสระ ือ

หน่วยเสียงสระ /ɜ:/

/ɜ:/ เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง กลางสูง สั้น ริมฝีปากรี ในการเขียน
จะเขียนด้วยรูปสระ /ɜ:/ เขียนด้วยรูปสระ -อะ และ ะ

หน่วยเสียงสระ /ɔ:/

/ɔ:/ เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง กลางสูง ขาว ริมฝีปากรี ในการเขียน
หน่วยเสียงสระ /ɔ:/ เขียนด้วยรูปสระ -อ และ ะ

หน่วยเสียงสระ /a/

/a/ เป็นหน่วยเสียงสระกลาง ต่ำ สั้น ริมฝีปากไม่ห่อ ในการเขียนหน่วยเสียง
สระ /a/ จะเขียนด้วยรูปสระ -ะ -า -เ -เ

หน่วยเสียงสระ /ɑ:/

/ɑ:/ เป็นหน่วยเสียง สระกลาง ต่ำ ขาว ริมฝีปากไม่ห่อ ในการเขียนหน่วยเสียง
สระ /ɑ:/ จะเขียนด้วยรูปสระ -า

หน่วยเสียงสระ /u/

/u/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง สูง สั้น ริมฝีปากห่อ ในการเขียนหน่วยเสียงสระ
/u/ เขียนด้วยรูปสระ ู

หน่วยเสียงสระ /u:/

/u:/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง สูง ขาว ริมฝีปากห่อ ในการเขียนหน่วยเสียงสระ
/u:/ เขียนด้วยรูป ู

หน่วยเสียงสระ /o/

/o/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางสูง สั้น ริมฝีปากห่อ ในการเขียนหน่วยเสียง
/o/ เขียนด้วยรูปสระ โ-ะ หรือ ะ ลดรูป

หน่วยเสียงสระ /o:/

/o:/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางสูง ขาว ริมฝีปากห่อ ในการเขียนจะเขียน
ด้วยรูปสระ โ-

หน่วยเสียงสระ /ɔ /

/ɔ/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางต่ำ สั้น ริมฝีปากห่อ ในการเขียนจะเขียนด้วยรูปสระ -อะ -อ และ -อี ในคำยืม

หน่วยเสียงสระ /ɔː/

/ɔː/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางต่ำ ยาว ริมฝีปากห่อ ในการเขียนจะเขียนด้วยรูปสระ -อ

หน่วยเสียงสระ /ia/

/ia/ เป็นหน่วยเสียงสระประสม เริ่มต้นที่สระหน้า สูง ริมฝีปากกริ และลงท้ายด้วยสระกลางต่ำ หน่วยเสียงสระ /ia/ เขียนด้วยรูปสระ -เีย ในภาษาไทยสระนี้มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ เสียงสั้น /ia/ และเสียงยาว /i:a/

หน่วยเสียงสระ /ua/

/ua/ เป็นหน่วยเสียงสระประสม เริ่มต้นที่สระหลัง สูง ริมฝีปากกริ และลงท้ายด้วยสระกลางต่ำ หน่วยเสียงสระ /ua/ เขียนด้วยรูปสระ -เือ หน่วยเสียงสระ /ua/ ในภาษาไทยมีเสียงย่อย 2 เสียง คือ เสียงสั้น /ua/ และเสียงยาว /u:a/

หน่วยเสียงสระ /ua/

/ua/ เป็นหน่วยเสียงสระประสม เริ่มต้นที่สระหลัง สูง ริมฝีปากห่อ แล้วเปลี่ยนมาลงท้ายด้วย สระกลาง ต่ำ หน่วยเสียงสระ /ua/ เขียนด้วยรูปสระ -อัว -ว หน่วยเสียงสระ /ua/ มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ เสียงสั้น /ua/ และเสียงยาว /u:a/

4.2 ลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย มีลักษณะเสียงแตกต่างกันเป็นหลายแบบ ดังนี้

4.2.1 พยัญชนะระเบิดและพยัญชนะกัก

พยัญชนะระเบิด (Plosive) คือ เสียงพยัญชนะซึ่งเกิดจากการที่ลมซึ่งเปล่งออกมาถูกกัก ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่องปากแล้วเปิดช่องที่กักนั้นให้ลมพุ่งออกมาโดยแรง ตำแหน่งที่ลมจะถูกกักนั้น มีหลายตำแหน่ง เช่น ที่ริมฝีปาก ที่ฟัน ที่เพดานแข็ง ที่เพดานอ่อน เป็นต้น เสียงระเบิดนี้ถ้ามีลมหายใจเพิ่มขึ้นไปอีก ก็จะเรียกว่า เสียงระเบิดมีลม (Aspirated Plosive) ส่วนเสียงระเบิดธรรมดา คือ เสียงระเบิดซึ่งไม่มีลมหายใจเพิ่มขึ้นอีกเรียกว่า เสียงระเบิดไม่มีลม (Unaspirated Plosive) เสียงระเบิดในภาษาไทยมีอยู่หลายเสียง ดังนี้

[p] เสียงพยัญชนะระเบิด "ไม่ก้อง" ไม่มีลม เกิดที่ริมฝีปาก

[t] เสียงพยัญชนะระเบิด "ไม่ก้อง" ไม่มีลม เกิดที่บริเวณปุ่มเหงือกหรือฟัน

[c] เสียงพยัญชนะระเบิด "ไม่ก้อง" ไม่มีลม เกิดที่เพดานแข็ง

- [k] เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่เพดานอ่อน
- [ʔ] เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง
- [pʰ] เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่ริมฝีปาก
- [tʰ] เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่ฟัน
- [cʰ] เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่เพดานแข็ง ใกล้เคียงทางปุ่มเหงือก
- [kʰ] เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่เพดานอ่อน
- [b] เสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ริมฝีปาก
- [d] เสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ปุ่มเหงือก

4.2.2 พยัญชนะนาสิก

เสียงพยัญชนะนาสิก (Nasal) มีวิธีการเปล่งเสียง คล้ายกับการเปล่งเสียงพยัญชนะกัก แต่เมื่อให้ลมมากกักอยู่ในช่องปากแล้วก็คลื่อนไถลลง เปิดช่องจมูกให้ลมออกไปทางโพรงจมูก หน่วยเสียงพยัญชนะนาสิกที่ปรากฏในภาษาไทยมี 3 หน่วย ลักษณะเป็นเสียงก้องทั้งหมด หน่วยเสียงทั้ง 3 หน่วยเสียงนี้ ปรากฏได้ทั้งเป็นเสียงพยัญชนะต้น และเป็นเสียงพยัญชนะท้าย เสียงพยัญชนะนาสิกในภาษาไทย 3 หน่วยนี้ คือ

- /m/ พยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก
- /n/ พยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่ฟัน
- /ɲ/ พยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน

4.2.3 พยัญชนะข้าง

เสียงพยัญชนะข้าง (Lateral) คือ เสียงพยัญชนะก้อง ซึ่งเปล่งเสียงโดยที่ลิ้นปิดบริเวณปุ่มเหงือกและเพดานตรงส่วนกลางไว้ ปล่อยให้ลมออกมาทางข้าง ๆ ลิ้น หน่วยเสียงพยัญชนะข้างในภาษาไทยมีเพียงหน่วยเสียงเดียว คือ /l/

4.2.4 พยัญชนะร้ว

เสียงพยัญชนะร้ว (Rolled) เป็นเสียงพยัญชนะที่ก้อง ในขณะที่เปล่งเสียงต้องทำปลายลิ้นให้มีลักษณะอ่อนค้วที่สุด จนกระดกลิ้นขึ้นไปแตะหลังฟันได้หลาย ๆ ครั้ง เสียงพยัญชนะร้วในภาษาไทยมีหน่วยเดียว คือ /r/

4.2.5 พยัญชนะเสียดแทรก

เสียงพยัญชนะเสียดแทรก (Fricative) คือ เสียงพยัญชนะที่เกิดขึ้นเมื่อลมที่ทำให้เกิดเสียงต้องบีบตัวผ่านช่องแคบ ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่องปากและทำให้เกิดเสียงสูงซู่ซ่าขึ้น ในภาษาไทย เสียงเสียดแทรกที่เป็นเสียงไม่ก้อง และในระบบเสียงภาษาไทยแท้ ๆ เสียงเสียดแทรกจะปรากฏเฉพาะในตำแหน่งพยัญชนะต้นเท่านั้น เสียงพยัญชนะเสียดแทรกในภาษาไทยมี 3 เสียง จัดเป็นหน่วยเสียง 3 หน่วย คือ

/f/ เป็นเสียงเสียดแทรกที่เกิดที่ฟันกับริมฝีปาก โดยการกดฟันบนลงบน ริมฝีปากล่างเบา ๆ แล้วปล่อยเสียงโดยปล่อยลมให้ผ่านฟันออกมา

/s/ เป็นเสียงเสียดแทรกที่เกิดที่ฟัน อวัยวะส่วนที่ทำช่องแคบให้ลมผ่าน เพื่อทำให้เกิดเสียงเสียดแทรกนี้ คือ ฟันทั้งบนและล่างกับลิ้นส่วน

/h/ เป็นเสียงเสียดแทรกที่เกิดตรงช่องระหว่างเส้นเสียง ช่องระหว่างเส้นเสียง จะอยู่ในลักษณะที่แคบกว่าในตำแหน่งหายใจแรง ๆ แต่ไม่เคยจนทำให้ลมต้องผ่านออกมา อย่างแรงจนเส้นเสียงสั่นกำลังลมที่ถูกบีบผ่านออกมาก่อนข้างแรงนี้จะทำให้เกิดเสียงเสียดแทรกขึ้น

4.2.6 พยัญชนะครึ่งสระ

เสียงพยัญชนะครึ่งสระ หรือ สระกึ่งเสียง (Semi-Vowel) เป็นเสียงเลื่อนที่เกิดขึ้นระหว่างเสียงสระ 2 เสียง ในการเปล่งเสียงพยัญชนะครึ่งสระ อวัยวะที่ใช้ในการ ออกเสียงจะอยู่ในตำแหน่งของสระใดสระหนึ่งก่อน แล้วเปล่งเสียงออกมาในขณะที่เปลี่ยนอวัยวะ นั้น ๆ ไปสู่ตำแหน่งของสระอีกตำแหน่งหนึ่ง หน่วยเสียงพยัญชนะครึ่งเสียงในภาษาไทย มี 2 หน่วย คือ /j/ และ /w/

4.2.7 ประเด็นการออกเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

หน่วยเสียง /p/

หน่วยเสียง /p/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม และเกิดที่ริมฝีปาก (Voiceless Unaspirated Bilabial Plosive) หน่วยเสียงนี้ปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้น และในตำแหน่งพยัญชนะท้าย เสียงในตำแหน่งทั้งสองนี้ไม่เหมือนกัน ถ้าอยู่ในตำแหน่ง พยัญชนะต้น เสียงที่ออกมาเป็นเสียงระเบิด แต่ถ้าอยู่ในตำแหน่งพยัญชนะท้าย เสียงที่ปรากฏ จะเป็นเสียงกัก

หน่วยเสียง /t/

หน่วยเสียง /t/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่บริเวณ ฟันและปุ่มเหงือก (Voiceless Unaspirated Dental and Alveolar Plosive)

เมื่ออยู่ในตำแหน่งพยัญชนะต้น หน่วยเสียง /t/ จะออกเป็นเสียงระเบิด

หน่วยเสียง /t/ สามารถเกิดนำเสียงสระได้ทุกหน่วย และสามารถนำเสียงพยัญชนะได้อีก 1 หน่วย คือ หน่วยเสียง /r/ ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะต้นควบ /tr/

แต่ถ้าอยู่ในตำแหน่งพยัญชนะท้าย หน่วยเสียง /t/ จะเป็นเสียงกัก ไม่ก้อง /t/ ตัวอักษรที่ใช้เขียนแทนหน่วยเสียงนี้ในตำแหน่งพยัญชนะท้ายมี 15 ตัว คือ จ ช ฌ ฎ ฏ ฐ ฒ ค ต ถ ท ฐ ศ ษ ส

หน่วยเสียง /c/

หน่วยเสียง /c/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม และเกิดที่เพดานแข็ง (Voiceless Unaspirated Palatal Plosive)

หน่วยเสียง /k/

หน่วยเสียง /k/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม และเกิดที่เพดานอ่อน (Voiceless Unaspirated Velar Plosive) หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย 2 เสียง เสียงย่อยซึ่งมีลักษณะเป็นเสียงระเบิดเกิดในตำแหน่งพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกับหน่วยเสียงอื่นได้อีก 3 หน่วย คือ /r l w/ ทำให้เกิดเป็นพยัญชนะต้นควบ /kr kl kw/ ตัวอักษรที่ใช้แทนหน่วยเสียงนี้ในภาษาไทยคือ ตัว ก เสียงย่อยซึ่งมีลักษณะเป็นเสียงกัก /kʰ/ เกิดในตำแหน่งพยัญชนะท้าย แต่ถ้าอยู่ในตำแหน่งพยัญชนะท้าย หน่วยเสียง /k/ จะเป็นเสียงกัก ไม่ก้อง ตัวอักษรที่ใช้แทนเสียงกักมี 4 ตัว คือ ก ข ค ฉ

หน่วยเสียง /ʔ/

หน่วยเสียง /ʔ/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง (Voiceless Unaspirated Glottal Plosive)

หน่วยเสียง /pʰ/

หน่วยเสียง /pʰ/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม และเกิดที่ริมฝีปาก (Voiceless Aspirated Bilabial Plosive)

หน่วยเสียง /pʰ/ ยังสามารถเกิดนำหน้าเสียงพยัญชนะ /r/ และ /l/ ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะต้นควบ /pʰr/ และ /pʰl/ ได้อีกด้วย

หน่วยเสียง /tʰ/

หน่วยเสียง /tʰ/ เป็นหน่วยเสียง พยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่ฟัน หรือ ปุ่มเหงือก (Voiceless Aspirated Dental and Alveolar Plosive) หน่วยเสียงนี้เกิดได้แค่ในตำแหน่งพยัญชนะต้นเดี่ยวและเกิดหน้าหน่วยเสียงสระได้ทุกหน่วย ในการเขียนมีตัวอักษรที่แทนหน่วยเสียงนี้ได้ 6 ตัว คือ ถ ท ฐ ฑ ฒ

หน่วยเสียง /tʰ/

หน่วยเสียง /tʰ/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่เพดานแข็ง ส่วนหน้าไก่สันทุ่มเหงือก (Voiceless Aspirated Alveolopalatal Plosive) ตัวอักษรที่แทนหน่วยเสียงนี้ได้ในการเขียน คือ ตัว ฉ ช ฌ

หน่วยเสียง /kʰ/

หน่วยเสียง /kʰ/ เป็นหน่วยเสียง พยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม และเกิดที่เพดานอ่อน (Voiceless Aspirated Velar Plosive) หน่วยเสียงนี้เกิดขึ้นเฉพาะในตำแหน่งพยัญชนะต้นเท่านั้น สามารถนำเสียงสระได้ทุกหน่วย และสามารถนำหน่วยเสียงพยัญชนะได้อีก 3 หน่วย คือ /r l w/ ทำให้เกิดเป็นเสียงพยัญชนะต้นควบ /kʰr kʰl kʰw/ ตัวอักษรที่ใช้แทนหน่วยเสียงนี้ได้ในการเขียน คือ ข ค ฌ

หน่วยเสียง /b/

หน่วยเสียง /b/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ริมฝีปาก (Voiced Unaspirated Bilabial Plosive) ตัวอักษรที่ใช้เขียนแทนหน่วยเสียงนี้มีตัวเดียวคือ บ

หน่วยเสียง /d/

หน่วยเสียง /d/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ปุ่มเหงือก (Voiced Unaspirated Alveolar Plosive) ในการเขียนหน่วยเสียง /d/ จะใช้ตัวอักษร ด ฎ แทน

หน่วยเสียง /m/

หน่วยเสียง /m/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก (Bilabial Nasal) ในตำแหน่งพยัญชนะต้น ตัวอักษรที่แทนเสียงนี้คือตัว ม หม ส่วนในตำแหน่งพยัญชนะท้าย นอกจากจะใช้ตัว ม แล้ว หน่วยเสียงนี้ยังแทรกอยู่กับรูปสระ -ำ อีกด้วย

หน่วยเสียง /n/

หน่วยเสียง /n/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่ฟัน (Dental Nasal) หน่วยเสียง /n/ สามารถเกิดนำเสียงสระได้ทุกหน่วยและเกิดเป็นเสียง พยัญชนะท้ายของสระได้ทุกหน่วย ในการเขียนตัวอักษร น ณ หน จะแทนในตำแหน่งพยัญชนะต้น ตัว น ณ ญ ณ ร ล พ จะแทนให้ตำแหน่งพยัญชนะต้น ตัว น ณ ญ ณ ร ล พ จะแทนในตำแหน่งพยัญชนะท้าย ส่วนตัว รร จะใช้แทนหน่วยเสียง /n/ กับสระ /a/ ที่นำมาข้างหน้าในบางคำด้วย

หน่วยเสียง /ŋ/

หน่วยเสียง /ŋ/ เป็นหน่วยเสียง พยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน (Velar Nasal) ตัวอักษรที่แทนหน่วยเสียงนี้ได้ทั้งในตำแหน่งพยัญชนะต้น และในตำแหน่งพยัญชนะท้าย คือ ตัว ง ในตำแหน่งพยัญชนะต้น เพิ่ม หง ได้อีกตัวหนึ่ง

หน่วยเสียง /l/

หน่วยเสียง /l/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะข้าง ก้อง เกิดที่ฟันและปุ่มเหงือก (Voiced Lateral) ตัวอักษรที่แทนหน่วยเสียงได้ คือ ล หล พ หน่วยเสียง /l/ อาจปรากฏตามหน่วยเสียงอื่นได้อีก 4 หน่วยในตำแหน่งพยัญชนะต้น คือตามหน่วยเสียง /p p^h k k^h / ทำให้เกิดเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบ /pl p^hl kl k^hl/

หน่วยเสียง /r/

หน่วยเสียง /r/ เป็นเสียงพยัญชนะร่ว ก้อง เกิดบริเวณใกล้ฟัน (Dental Rolled) หน่วยเสียง /r/ เกิดแต่ในตำแหน่งพยัญชนะต้น นำหน้าสระได้ทุกหน่วย และอาจปรากฏเป็นพยัญชนะตำแหน่งที่ 2 ตามหน่วยเสียง /p p^h t k k^h / ทำให้เกิดเป็นเสียงพยัญชนะควบได้อีกด้วย นับเป็นหน่วยเสียงที่ควบกับหน่วยเสียงอื่นได้มากที่สุดในบรรดาหน่วยเสียงพยัญชนะของไทย ตัวอักษรที่ใช้แทนหน่วยเสียงนี้คือ ตัว ร ฤ

หน่วยเสียง /f/

หน่วยเสียง /f/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดตรงช่องระหว่างฟันกับริมฝีปากล่าง (Voiceless Labio-Dental Fricative) ตัวอักษรที่แทนหน่วยเสียงนี้ได้ คือ ฟ

หน่วยเสียง /s/

หน่วยเสียง /s/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ฟัน (Voiceless Dental Fricative) ตัวอักษรที่ใช้เขียนแทนหน่วยเสียงนี้ คือ ซ ชร ทร ศ สร ษ ส

หน่วยเสียง /h/

หน่วยเสียง /h/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง (Voiceless Glottal Fricative) ตัวอักษรที่แทนหน่วยเสียงนี้ คือ ห ฮ

หน่วยเสียง /w/

หน่วยเสียง /w/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะครึ่งสระ ก้อง เกิดที่ริมฝีปากและเพดานอ่อน (Voiced Labio-Velar Semi-Vowel) หน่วยเสียง /w/ ปรากฏได้ทั้งเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว และเป็นพยัญชนะต้นควบกับหน่วยเสียงพยัญชนะ /k kh/ ในตำแหน่งพยัญชนะต้น ตัวอักษรที่แทนเสียงนี้คือ ตัว ว หว

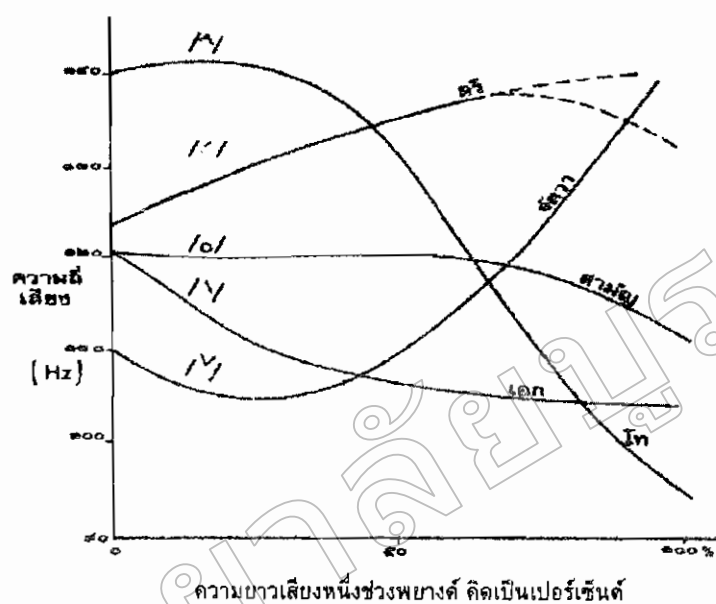
หน่วยเสียง /j/

หน่วยเสียง /j/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะครึ่งสระ ก้อง ที่เกิดที่เพดานแข็ง (Voiced Palatal Semi-Vowel) หน่วยเสียง /j/ เกิดได้ทั้งเป็นพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย ในตำแหน่งพยัญชนะต้น /j/ ใช้เขียนด้วยตัวอักษร ย หย ญ หลู และสามารถเกิดอยู่หน้าสระได้ทุกหน่วย

เสียงอัตสระ w และ j ของระบบเสียงภาษาไทยในงานวิจัยนี้เมื่อเกิดเป็นพยัญชนะท้าย จัดให้เป็นเสียงสระ u และ i ตามลำดับ เช่น สระประสม au eu iau ui ɔ:i ai เป็นต้น

4.3 ลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์

ในภาษาไทยมีระดับเสียงสูงต่ำของคำ เรียกกันว่า วรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีลักษณะการแปรเปลี่ยนของความถี่เสียงโดยประมาณดังแสดงในรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 9 เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย (กาญจนา นาคสกุล, 2541, หน้า 113)

เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 หน่วยนี้สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวรรณยุกต์ระดับ และกลุ่มวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

4.3.1 วรรณยุกต์ระดับ

วรรณยุกต์ระดับ (Level Tone) เป็นเสียงซึ่งมีระดับความถี่ของเสียงค่อนข้างคงที่ตลอดพยางค์ จึงจัดได้ว่าเป็นวรรณยุกต์ระดับเสียงวรรณยุกต์ระดับในภาษาไทยมี 3 หน่วย ดังนี้ คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ (Low Tone) / / คือ วรรณยุกต์เอก

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง (Mid Tone) คือ วรรณยุกต์สามัญ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง (High Tone) / / คือ วรรณยุกต์ตรี

4.3.2 วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour Tone) ในภาษาไทยมีวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 2 หน่วย คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก และหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก (Falling Tone) / ^ / คือ เสียงวรรณยุกต์โท

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น (Rising Tone) /˥/ คือ เสียงวรรณยุกต์จั่ว

5. ระบบเสียงภาษาจีน

เมฆม สอดส่องฤกษ์ (2552, หน้า 8-30) ได้สรุปเรื่องระบบเสียงในภาษาจีนว่ามี ส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ เสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ดังนั้น ระบบ สัทอักษรจีนจึงประกอบด้วยสัญลักษณ์ 3 ส่วน คือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยอักษร ที่นำมาใช้จะกำหนดแทนเสียงที่แน่นอนว่าอักษรใดออกเสียงอย่างไร ซึ่งบางครั้งไม่ใช่เสียงเดียวกัน กับเสียงอักษรโรมัน สามารถดูได้จากเนื้อหาในส่วนต่อไป

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาจีนกลาง

1) พยัญชนะ

发音部位和 发音方法 ลักษณะการออก เสียงและฐานกรณ์	塞音 เสียงกักระเบิด		塞擦音 เสียงกึ่งเสียดแทรก		擦音 เสียงเสียดแทรก		鼻音 เสียงนาสิก	边音 เสียงข้างลิ้น
	清 อโฆมะ		清 อโฆมะ		清 อโฆมะ	油 โฆมะ	油 โฆมะ	油 โฆมะ
	不送气 ไม่มีลม	送气 มีลม	不送气 ไม่มีลม	送气 มีลม				
双唇音 ริมฝีปากทั้งสอง	b[p]	p[pʰ]					m[m]	
唇齿音 ริมฝีปากและฟัน					f [f]			
舌尖中音 ปลายกลางลิ้น	d[t]	t[tʰ]					n[n]	l[l]
舌尖音 ปลายลิ้น			z[ts]	c[tsʰ]	s[s]			
舌尖后音 ปลายหลังลิ้น			zh[tʂ]	ch[tʂʰ]	sh[ʂ]	r[ʐ]		
舌面音 หน้าลิ้น			j[tɕ]	q[tɕʰ]	x[ɕ]			
舌根音 โคนลิ้น	g[k]	k[kʰ]			h [x]			
半元音 เสียงอัลสระ	w[w]				y [j]			

อักษรที่แสดงในตารางเป็นอักษรที่นำมาใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นในภาษาจีน มีทั้งสิ้น

21 ตัวอักษร อักษรนอก [] คือ อักษรพินอิน ส่วนสัญลักษณ์ที่อยู่ใน [] คือ สัญลักษณ์เสียงสากล ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดและวิธีการออกเสียงดังต่อไปนี้

b [p] คือ หน่วยเสียงอโฆะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ริมฝีปากทั้งสอง ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ เสียงกักกระเปิด เทียบได้กับเสียง [ป] ในภาษาไทย เช่น

八 bā อ่านว่า [ปา] แปลว่า “แปด” (ตัวเลข)

p [pʰ] คือ หน่วยเสียงอโฆะ มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ริมฝีปากทั้งสอง ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ เสียงกักกระเปิด เทียบได้กับเสียง [พ หรือ ผ] ในภาษาไทย เช่น

怕 pà อ่านว่า [ฟา] แปลว่า “กลัว”

m [m] คือ หน่วยเสียงโฆะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ริมฝีปากทั้งสอง ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ เสียงนาสิก เทียบได้กับเสียง [ม] ในภาษาไทย เช่น

吗 mā อ่านว่า [มา] แปลว่า “มั๊ย” (ลงท้ายคำถาม)

f [f] คือ หน่วยเสียงอโฆะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ฟันบนกับริมฝีปากล่าง ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ เสียงเสียดแทรก เทียบได้กับเสียง [ฟ หรือ ผ] ในภาษาไทย เช่น

方 fāng อ่านว่า [ฟาง] แปลว่า “ทิศ/ทาง”

d [t] คือ หน่วยเสียงอโฆะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ เสียงกักกระเปิด เทียบได้กับเสียง [ด] ในภาษาไทย เช่น

大 dà อ่านว่า [ต้า] แปลว่า “ใหญ่”

t [tʰ] คือ หน่วยเสียงอโฆะ มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ เสียงกักกระเปิด เทียบได้กับเสียง [ท หรือ ถ] ในภาษาไทย เช่น

他 tā อ่านว่า [ทา] แปลว่า “เขา” (สรรพนามบุรุษที่สาม)

n [n] คือ หน่วยเสียงโฆะ ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ เสียงนาสิก เทียบได้กับเสียง [น] ในภาษาไทย เช่น

那 nà อ่านว่า [น่า] แปลว่า “นั่น”

l [l] คือ หน่วยเสียงโฆะ ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบ ลมออกข้างลิ้น เทียบได้กับเสียง [ล] ในภาษาไทย เช่น

拉 lā อ่านว่า [ลา] แปลว่า “ดึง, ลาก”

z [ts] คือ หน่วยเสียงอโฆะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกใต้ฟันล่าง ลักษณะการออกเสียงคือ แบบกึ่งเสียดแทรก เสียงนี้ในภาษาไทยไม่มีการออกเสียงคล้ายกับเสียง [จ] แต่ปลายลิ้นกดอยู่ที่ปุ่มเหงือกใต้ฟันล่าง ลิ้นส่วนกลางหน้าชิดกับปุ่มเหงือกหลังฟันบน เพื่อกักลม เวลาออกเสียงจะผลักดันให้แทรกผ่านจุดกักนี้ เพื่อช่วยให้แบกเยะเสียงได้ชัดเจนขึ้น สามารถใช้อักษร [จ] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

子 zǐ อ่านว่า [จื่อ] แปลว่า “ลูก”

c [tsʰ] คือ หน่วยเสียงอโฆมะ มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกใต้ฟันล่าง ลักษณะการออกเสียงคือ แบบกึ่งเสียดแทรก ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย ลักษณะการออกเสียงคล้ายกับเสียง [ช] แต่ปลายลิ้นกดอยู่ที่ปุ่มเหงือกใต้ฟันล่าง ลิ้นส่วนกลางหน้ายกชิดกับปุ่มเหงือกหลังฟันบนเพื่อกักลม เวลาออกเสียงจะผลักดันให้แทรกผ่านจุดกักนี้ เพื่อช่วยให้แยกแยะเสียงได้ชัดเจนขึ้นสามารถใช้อักษร [ช หรือ ฉ] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

菜 cài อ่านว่า [ไช่] แปลว่า “ผัก”

s [s] คือ หน่วยเสียงอโฆมะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นเสียงเสียดแทรก ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย ลักษณะการออกเสียงคล้ายกับเสียง [ส หรือ ซ] แต่ปลายลิ้นกดอยู่ที่ปุ่มเหงือกใต้ฟันล่าง ลิ้นส่วนกลางหน้ายกชิดกับปุ่มเหงือกหลังฟันบนเพื่อกักลม เวลาออกเสียงจะผลักดันให้แทรกผ่านจุดกักนี้ เพื่อช่วยให้แยกแยะเสียงได้ชัดเจนขึ้นสามารถใช้อักษร [ส หรือ ซ] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

三 sān อ่านว่า [ซาน] แปลว่า “สาม” (ตัวเลข)

zh [tʂ] คือ หน่วยเสียงอโฆมะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบนและปลายลิ้นส่วนหลัง ลักษณะการออกเสียงเป็นเสียงกักเสียดแทรกหรือกึ่งเสียดแทรก ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย ลักษณะการออกเสียงคล้ายกับเสียง [จ] แต่ลิ้นส่วนกลางหน้างอเป็นแอ่งลงไป ส่วนปลายลิ้นงอขึ้นไปชิดกับปุ่มเหงือกหลังฟันบน เวลาออกเสียงจะผลักดันแบบกึ่งกักกึ่งเสียดแทรกผ่านจุดกักนี้ เพื่อช่วยให้แยกแยะเสียงได้ชัดเจนขึ้นสามารถใช้อักษร [จ] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

张 zhāng อ่านว่า [จาง] แปลว่า “แซ่/ นามสกุลของชาวจีน แซ่จาง”

ch [tʂʰ] คือ หน่วยเสียงอโฆมะ มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบนและปลายลิ้นส่วนหลัง ลักษณะการออกเสียงเป็นเสียงกักเสียดแทรกหรือกึ่งเสียดแทรก ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย แต่การออกเสียงคล้ายกับเสียง [จ] แต่ลิ้นส่วนกลางหน้างอเป็นแอ่งลงไป ส่วนปลายลิ้นงอขึ้นไปชิดกับปุ่มเหงือกหลังฟันบน เวลาออกเสียงจะผลักดันแบบกึ่งกักกึ่งเสียดแทรกผ่านจุดกักนี้ เพื่อช่วยให้แยกแยะเสียงได้ชัดเจนขึ้นสามารถใช้อักษร [จ] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

窗 chuāng อ่านว่า [ชวง] แปลว่า “ช่อง” เป็นต้น

sh [ʃ] คือ หน่วยเสียงอโฆมะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบนและปลายลิ้นส่วนหลัง ลักษณะการออกเสียงเป็นเสียงเสียดแทรก ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย แต่การออกเสียงคล้ายกับเสียง [จ] แต่ลิ้นส่วนกลางหน้างอเป็นแอ่งเว้าลงไป ส่วนปลายลิ้นงอขึ้นไปชิดกับปุ่ม

เหงือกหลังฟันบน เวลาออกเสียงจะผลักดันให้แทรกผ่านจุดกักนี้ เพื่อช่วยให้แยกแยะเสียงได้ชัดเจนขึ้น สามารถใช้อักษร [ซ้] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

山 shān อ่านว่า [ชาน] แปลว่า “ภูเขา”

r [๐] คือ หน่วยเสียงโฆมะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ปุ่มเหงือกหลังฟันบนและปลายลิ้น ส่วนหลัง ลักษณะการออกเสียงเป็นเสียงเสียดแทรก ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย แต่การออกเสียงคล้ายกับเสียง [ร] แต่ไม่ร่วนลิ้น ลิ้นส่วนกลางหน้าอเป็นแอ่งลงไป ส่วนปลายลิ้นงอขึ้นไปชิดกับปุ่มเหงือกหลังฟันบน เวลาออกเสียงจะผลักดันให้แทรกผ่านจุดกักนี้ เพื่อช่วยให้แยกแยะเสียงได้ชัดเจนขึ้น สามารถใช้อักษร [ร] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

如 rú อ่านว่า [หรู] แปลว่า “เหมือน” เป็นต้น

j [tc] คือ หน่วยเสียงโฆมะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่หน้าลิ้นกับปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบเสียงกึ่งเสียดแทรก อวัยวะในปากคล้ายกับการออกเสียงสระ อี ในภาษาไทย คือ กลางลิ้นยกสูงขึ้นชิดกับเพดานแข็งส่วนที่ถัดมาจากปุ่มเหงือกหลังฟันบน เว้นช่องว่างให้ลมออก ปลายลิ้นวางไว้ในตำแหน่งปุ่มเหงือกหลังฟันล่างแต่ไม่ต้องกดแน่น วิธีการออกเสียงคือ เตรียมอวัยวะในปากแบบที่จะออกเสียงสระ อี ในภาษาไทย แล้วออกเสียง จี โดยให้ฐานกรณ์ดังกล่าวข้างต้น มีเสียงที่คล้ายกับเสียง [จ] 2 เสียง คือ เสียง [จ] และ [จี] สำหรับเสียงนี้คล้ายกับเสียง [จ] เช่นกัน แต่ปลายลิ้นไม่ได้กดลง หรืองอขึ้น สามารถใช้ [จ] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

军 jūn อ่านว่า [จวิน] แปลว่า “ทหาร”

q [tɕʰ] คือ หน่วยเสียงโฆมะ มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่หน้าลิ้นกับปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบเสียงกึ่งเสียดแทรก อวัยวะในปากคล้ายกับการออกเสียงสระ อี ในภาษาไทย กล่าวคือ กลางลิ้นยกสูงขึ้นชิดกับเพดานแข็งส่วนที่ถัดมาจากปุ่มเหงือกหลังฟันบน เว้นช่องว่างให้ลมออก ปลายลิ้นวางไว้ในตำแหน่งปุ่มเหงือกหลังฟันล่างแต่ไม่ต้องกดแน่น วิธีการออกเสียงคือเตรียมอวัยวะในปากเตรียมที่จะออกเสียงสระ อี ในภาษาไทย แล้วออกเสียง ชี โดยให้ฐานกรณ์ดังกล่าว ดังที่กล่าวมาข้างต้นมีเสียงที่คล้ายกับเสียง [ช] 2 เสียง คือ [ช] และ [ชี] สำหรับเสียงนี้คล้ายกับเสียง [ช] เช่นกัน แต่ปลายลิ้นไม่ได้กดลง หรืองอขึ้น สามารถใช้ [ช] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

清 qīng อ่านว่า [ชิง] แปลว่า “ใส/ สะอาด”

x [ɕ] คือ หน่วยเสียงโฆมะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่หน้าลิ้นกับปุ่มเหงือกหลังฟันบน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบเสียงกึ่งเสียดแทรก อวัยวะในปากคล้ายกับการออกเสียงสระ อี ในภาษาไทย กล่าวคือ กลางลิ้นยกสูงขึ้นชิดกับเพดานแข็งส่วนที่ถัดมาจากปุ่มเหงือกหลังฟันบน

เว้นช่องว่างให้ลมออก ปลายลิ้นวางไว้ในตำแหน่งปุ่มเหงือกหลังฟันล่างแต่ไม่ต้องกดแน่น วิธีการออกเสียงคือ เตรียมอวัยวะในปากเตรียมที่จะออกเสียงสระ อี ในภาษาไทย แล้วออกเสียง จี โดยใช้ฐานกรณ์ดังกล่าว มีเสียงที่คล้ายกับเสียง [ช] 2 เสียง คือ [ช] และ [จ] สำหรับเสียงนี้ คล้ายกับเสียง [ช] เช่นกัน แต่ปลายลิ้นไม่ได้กดลง หรืออจิ้น สามารถใช้ [ช หรือ ส] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

西 xī อ่านว่า [ซี] แปลว่า “ตะวันตก”

g [k] คือ หน่วยเสียงอโฆยะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่โคนลิ้นกับเพดานแข็งด้านใน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบเสียงกักกระเปิด เทียบได้กับเสียง [ก] ในภาษาไทย เช่น

古 gǔ อ่านว่า [กู่] แปลว่า “เก่าแก่/ โบราณ”

k [kʰ] คือ หน่วยเสียงอโฆยะ มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่โคนลิ้นกับเพดานแข็งด้านใน ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบเสียงกักกระเปิด เทียบได้กับเสียง [ค] ในภาษาไทย เช่น

快 kuài อ่านว่า [ไคว่] แปลว่า “เร็ว”

h [X] คือ หน่วยเสียงอโฆยะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่โคนลิ้นกับเพดานอ่อนส่วนหลัง ลักษณะการออกเสียงเป็นแบบเสียงเสียดแทรก คล้ายกับการออกเสียง ฮ ในภาษาไทย แต่โคนลิ้นสูงกว่าเล็กน้อย และลิ้นไปข้างหลังชิดกับผนังคอด้านหลัง ลักษณะการออกเสียงคล้ายกับเสียงขาก แต่เบากว่า สามารถใช้อักษร [ฮ หรือ ห] เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียง เช่น

红 hóng อ่านว่า [หง] แปลว่า “สีแดง”

นอกจากอักษรที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะต้นทั้ง 21 ตัว แล้ว ยังมีพยัญชนะอัมสระ อีก 2 ตัว ดังนี้

w [w] คือ หน่วยเสียงอโฆยะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่ริมฝีปากทั้งสอง ลักษณะการออกเสียงเป็นเสียงอัมสระ อักษร w ที่ใช้เป็นพยัญชนะต้นตัวนี้จะใช้ในกรณีที่สระประสม ขึ้นต้นด้วยสระ [u] เช่น [ua]、[uan]、[uen] เกิดเป็นคำโดยลำพัง ตามหลักทางสัทศาสตร์ สระจะไม่สามารถออกเสียงได้เองโดยลำพัง กล่าวคือ ไม่สามารถปรากฏเป็นเสียงแรกของตำแหน่งพยัญชนะต้นได้ ดังนั้น หากสระประสมที่ขึ้นต้นด้วย [u] จะเกิดเป็นคำจึงต้องแทนที่ด้วย W เป็นตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น

温 wēn อ่านว่า [เวิน] แปลว่า “อุ่น”

y [j] คือ หน่วยเสียงอโฆยะ ไม่มีลม ฐานกรณ์อยู่ที่เพดานแข็ง ลักษณะการออกเสียงเป็นเสียงอัมสระ อักษร y ที่ใช้เป็นพยัญชนะต้นตัวนี้จะใช้ในกรณีที่สระประสมที่ขึ้นต้นด้วยสระ [i] เช่น [ia]、[ian]、[ia] เกิดเป็นคำโดยลำพัง ตามหลักทางภาษาศาสตร์ สระจะไม่สามารถ

ออกเสียงได้เองโดยลำพัง กล่าวคือ ไม่สามารถปรากฏเป็นเสียงแรกของตำแหน่งพยัญชนะต้นได้ ดังนั้นหากสระประสมที่ขึ้นต้นด้วย [i] จะเกิดเป็นคำจึงต้องแทนที่ด้วย **y** เป็นตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น

言 yán อ่านว่า [เหยียน] แปลว่า “ภาษา”

2) สระ

สระในภาษาจีนแบ่งออกเป็นเสียงสระเดี่ยว 6 เสียง สระผสม 13 เสียง และสระนาสิก

17 เสียง ดังนี้

เสียงสระเดี่ยว 6 เสียง ได้แก่

a → อา

o → โอ

e → เออ

i → อี้

u → อุ

ü → อวี

เสียงสระผสม 13 เสียง แบ่งเป็นเสียงสระประสมคู่และเสียงสระผสมซ้อน ได้แก่

เสียงสระประสมคู่

ai → อา + อี้ = อาย

ei → เอ + อี้ = เอย

ao → อา + ออ = อาว

ou → ออ + อุ = โอว

ie → อี้ + เอ = เอีย (ปากเหี้ยค)

ua → อุ + อา = อุวา

üe → อวี + เอ = เอวีย (ปากห่อ)

uo → อุ + ออ = อุวอ

ia → อี้ + อา = เอีย (ปากกว้าง)

เสียงสระผสมซ้อน

iao → อี้ + อาว = เอียว

iou → อี้ + โอว = อี้โว

uai → อุ+อาว = อววย

uei → อุ+เอีย = เอวย

เสียงสระนาสิก 17 เสียง แบ่งเป็นเสียงสระผสมคู่และเสียงสระผสมซ้อน ได้แก่
เสียงสระผสมคู่ขึ้นนาสิก

an → อา +เนอะ = อาน

en → เออ +เนอะ = เอ็น

ang → อา +เงอะ = อาง

eng → เออ +เงอะ = เอิง

ong → ออ +เงอะ = ่อง

in → อี+เนอะ = อิน

*เมื่อหน้า in ไม่มีพยัญชนะอื่น เขียนเป็น yin

ing → อี +เงอะ = อิง

*เมื่อหน้า ing ไม่มีพยัญชนะอื่น เขียนเป็น ying

ün → อวี +เนอะ = อวิน

*เมื่อหน้า ün ไม่มีพยัญชนะอื่น เขียนเป็น yun

*ün สามารถผสมได้กับพยัญชนะกลุ่ม j q x เท่านั้น

เสียงสระผสมซ้อนขึ้นนาสิก

ian → อี +อาน = เอียน

iāng → อี +อาง = เอียง

iong → อี +อง = อี_อง

uan → อุ +อาน = อวาน

uen → อุ +เอ็น = เอวิน

uang → อุ +อาง = อวาง

ueng → อุ +เอิง = เอวิง

üan → อวี +อาน = เอวียน

*เมื่อหน้า üan ไม่มีพยัญชนะอื่น เขียนเป็น yuan

*üan ผสมได้กับกับพยัญชนะกลุ่ม j q x เท่านั้น

จะเห็นว่าในภาษาจีนมีสระ 3 ประเภท คือ สระเดี่ยว สระประสมสองเสียง และ สระประสมสามเสียง นอกจากนี้ยังมีพยัญชนะท้าย n [n] และ ng [ŋ] อีกด้วย แต่เนื่องจากในภาษาจีนมีพยัญชนะเพียงสองเสียงนี้เท่านั้นที่เกิดเป็นพยัญชนะท้ายได้ จึงถือว่าเสียงพยัญชนะดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของสระประสม โดยเรียกว่า สระประสมนาสิก หรือ เสียงสระขึ้นจมูกต่อไปนี้จะเป็นการอธิบายเสียงสระทั้งสามประเภท และการเทียบกับอักษรไทย

สระเดี่ยว มีทั้งหมด 6 เสียง ใช้อักษรแทนเสียงคือ a e i o u $ü$ ซึ่งพยัญชนะทั้ง 6 ตัวนี้ กำหนดใช้แทนเสียงสระในภาษาจีน ได้แก่

a [a] คือ หน่วยเสียงสระต่ำกลาง ปากเหยียด เทียบได้กับสระ [อา] ในภาษาไทย แต่ลักษณะปากจะอ้าปากกว้างกว่า เทียบได้กับเสียงสระ [อา] ในภาษาไทย เช่น

吗 $mā$ อ่านว่า [มา] แปลว่า “มัย (ต่อท้ายคำถาม)”

e [e, ə] รูปสระนี้ใช้แทนเสียงในภาษาจีน 2 เสียง คือ

[e] คือ หน่วยเสียงสระหน้า กึ่งสูง ปากเหยียด เมื่อเกิดหลังสระ [i] [ü] และ

หน้าสระ [i] จะเทียบได้กับเสียงสระ [เอ] ในภาษาไทย เช่น

街 $jiē$ อ่านว่า [เจีย] แปลว่า “ถนน”

[ə] คือ หน่วยเสียงสระกึ่งสูง เป็นสระกลาง ปากเหยียด สามารถเกิดโดยลำพังหรือเป็นสระประสมกับสระอื่น ยกเว้นหลังสระ [i] [ü] และหน้าสระ [i] เทียบได้กับเสียงสระ [เออ] ในภาษาไทย เช่น

哥 $gē$ อ่านว่า [เกอ] แปลว่า “พี่ชาย”

i [i, ɪ, ɨ] รูปสระนี้ใช้แทนเสียงสระเสียงในภาษาจีน โดยมีกฎเกณฑ์การเปลี่ยนเสียงที่แน่นอนแบ่งออกเป็น 3 เสียง ได้แก่

[i] คือหน่วยเสียงสระหน้าสูง ปากเหยียด เกิดกับพยัญชนะพินอิน b p m d t n l j q x คือเสียง [p] [pʰ] [m] [f] [t] [tʰ] [n] [l] [tɕ] [tɕʰ] [ɕ] ตามลำดับ และเกิดเป็นสระประสมกับสระอื่น เทียบได้กับเสียงสระ [อิ หรือ อี] ในภาษาไทย เช่น

七 $qī$ อ่านว่า [ชี] แปลว่า “เจ็ด (ตัวเลข)”

[ɪ] คือ หน่วยเสียงสระปลายลิ้น หลังสูง ปากเหยียด เกิดตามหลังพยัญชนะพินอินเสียง zh ch sh คือเสียง [ʈʂ] [ʈʂʰ] [ʂ] ตามลำดับ เทียบได้กับเสียงสระ [อี หรือ อือ] ในภาษาไทย แต่ลักษณะการออกเสียงสระนี้ ปลายลิ้นจะงอขึ้นเพื่อกกลมที่ป้อนเหงือกหลังฟันบน ตามอิทธิพลของการออกเสียงพยัญชนะกลุ่ม zh ch sh ให้ลมเสียดแทรกออกมา โดยที่เส้นเสียงจะไม่สั่นมาก เช่น

诗 shī อ่านว่า [ชีอ] แปลว่า “บทกลอน”

[ɿ] คือหน่วยเสียงสระปลายลิ้น หน้าสูง ปากเหี้ยม เกิดตามหลังพยัญชนะ **Z C S** คือเสียง [ts] [tsʰ] [s] ตามลำดับ เทียบได้กับเสียงสระ [อี หรือ อือ] ในภาษาไทย แต่ลักษณะการออกเสียงสระนี้ ปลายลิ้นจะกดเพื่อกักลมกับปุ่มเหงือกหลังฟันล่าง ตามอิทธิพลของการออกเสียงพยัญชนะกลุ่ม **Z C S** ให้ลมเสียดแทรกออกมา โดยที่เส้นเสียงจะสั่นมาก เช่น

自 zì อ่านว่า [จื่อ] แปลว่า “ตัวเอง”

o [o] คือหน่วยเสียงสระหลัง กึ่งสูง ปากห่อ เกิดกับพยัญชนะเสียง **b p m f** คือเสียง [p] [pʰ] [m] [f] ตามลำดับ และเกิดกับสระอื่นเป็นสระประสม เทียบได้กับเสียงสระ [โอ] ในภาษาไทย เช่น

伯 bó อ่านว่า [โป้] แปลว่า “ลุง”

u [u] คือหน่วยเสียงสระหลัง สูง ปากห่อ เกิดกับพยัญชนะต้นทุกตัว ยกเว้น พยัญชนะต้น **j q x** คือเสียง [tɕ] [tɕʰ] [ɕ] ตามลำดับ และเกิดกับสระอื่นเป็นสระประสม เทียบได้กับเสียงสระ [อุ หรือ อู] ในภาษาไทย เช่น

木 mù อ่านว่า [มู่] แปลว่า “ไม้”

ü [y] คือหน่วยเสียงสระหน้า สูง ปากห่อ เกิดกับพยัญชนะ **n l** และพยัญชนะกลุ่ม **j q x** เท่านั้น ไม่มีเสียงสระนี้ในภาษาไทย ลักษณะการออกเสียงคืออวัยวะในปากเหมือนกับเสียงสระอี แต่ปากห่อ สิ่งสำคัญในการออกเสียงสระนี้คือ ให้ระลึกรู้เสมอว่าเป็นสระ [อี] เพียงห่อริมฝีปากเหมือนสระ [อุ] เท่านั้น เวลาออกเสียงต้องให้เสียงหมดเสียก่อนจึงคลายริมฝีปากกลับที่เดิม หากเสียงยังไม่หมดแล้วคืนริมฝีปาก จะกลายเป็นสระประสม [ui] หรือหากออกเสียงก่อนที่จะห่อปาก ก็จะกลายเป็นเสียงสระประสม [ie] ดังนั้นการเตรียมออกเสียงสระนี้ต้องยกลิ้นไปในตำแหน่งที่จะออกเสียงสระอี จากนั้นห่อปากแล้วจึงปล่อยลมออกมาด้วยเสียงสระอี ในที่นี้จะใช้รูปสระควบกับพยัญชนะในการออกเสียงสระนี้เป็น [-วี] เช่น

区 qū(qü) อ่านว่า [ชวี] แปลว่า “บริเวณ”

เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางมี 4 เสียง เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางมีดังต่อไปนี้

(Huang BoRong, p. 70)

เสียงวรรณยุกต์	ระดับเสียง	ตัวอย่าง
เสียงหนึ่ง	สูงระดับ 55	妈 “แม่”

เสียงสอง	สูง-ขึ้น 35	麻 “ปอ,ฝ้าย”
เสียงสาม	ต่ำ-ตก-ขึ้น 214	马 “ม้า”
เสียงสี่	สูง-ตก 51	骂 “คำ”

เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 4 เสียงในภาษาจีนกลาง หากเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยแล้ว จะเห็นว่า มีเพียงเสียงเดียวเท่านั้นที่เหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ไทย นั่นคือเสียงหนึ่งของภาษาจีนกลาง เหมือนเสียงตรีในภาษาไทย ต่างเป็นเสียงระดับสูง 55: ส่วนเสียงสองและเสียงสี่ ในภาษาจีนกลางนั้น ใกล้เคียงกับเสียงจัตวา และเสียงโทในภาษาไทย ระดับเสียงสองในภาษาจีนกลางเป็น 35: ขณะที่ เสียงจัตวาในภาษาไทย 24: และระดับเสียงสี่ในภาษาจีนกลางเป็น 51: ขณะที่เสียงโทในภาษาไทย เป็น 41: เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางซึ่งไม่อาจเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ทั้งห้าเสียงในภาษาไทย คือ เสียงสามซึ่งมีระดับเสียงเป็น 214:

สรุปได้ว่า การสอนการออกเสียงภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีนนั้น ถ้าอาจารย์สอนพอมิ ความรู้ด้านสัทศาสตร์นิดหน่อย จะมีส่วนช่วยการสอนการออกเสียงภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาจีน มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้การสอนการออกเสียงภาษาไทยได้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องใช้ ความรู้เรื่องสัทศาสตร์มาใช้ในการสอนจึงจะได้ผล

ปัญหาที่นักศึกษาจีนออกเสียงภาษาไทยไม่ชัด อยู่ที่ระบบเสียงทั้งสองภาษาที่แตกต่างกัน ถ้าจะแก้ปัญหานี้ได้ จะต้องรู้วาระบบเสียงทั้งสองภาษานี้แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ในตอนี่ 4 นี้ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ในประเด็นสัทอักษร ซึ่งมีเรื่องที่ต้องศึกษา 4 ประเด็น คือ 1) ความหมายและความสำคัญสัทอักษร 2) ความจำเป็น การสอนการออกเสียงภาษาไทยด้วยการใช้สัทอักษร 3) ความรู้พื้นฐานเสียงสระและเสียงพยัญชนะ 4) ระบบเสียงภาษาไทยและระบบเสียงภาษาจีน ดังที่ได้ให้ข้อมูลในเบื้องต้นนี้แล้ว จะเห็นว่าสัทอักษร มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนภาษาเป็นอย่างมาก จากการเปรียบเทียบระบบ เสียงภาษาไทยและภาษาจีนข้างต้นจะเห็นว่า ระบบเสียงภาษาไทยและภาษาจีน แม้จะมีหน่วยเสียง ครบทั้ง 3 อย่างเหมือนกันคือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ แต่เสียงทั้งสามอย่างแต่ละเสียงมีทั้ง ที่เหมือนกัน คล้ายกัน และต่างกัน การที่จะสามารถชี้ชัดถึงความเหมือน คล้าย และต่างกันของเสียง แต่ละเสียงนั้น เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาแบบอักษระวิธี แต่ภาษาจีนเป็นภาษาแบบอักษรภาพ การเปรียบเทียบเสียงระหว่างทั้งสองภาษา เครื่องมือกลางอย่างเดียวกันที่จะสามารถนำมาใช้ในการบ่งชี้ เพื่ออธิบายและใช้ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ก็คือ สัทอักษร นั่นเอง

การใช้สัทอักษรในภาษาไทยและความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับสัทอักษรจีน (Han Yu Pin Yin 汉语拼音) ที่ใช้สอนในการออกเสียงภาษาไทย

1. การใช้สัทอักษรในภาษาไทย

1.1 สัทอักษรแสดงเสียงพยัญชนะภาษาไทย

สัทอักษรสากล (International Phonetic Alphabet) หรือ ไอพีเอ (IPA) ซึ่งมี การถ่ายเสียงอย่างเป็นระบบ สามารถแทนหน่วยเสียงแต่ละหน่วยด้วยสัญลักษณ์เฉพาะที่ไม่ซ้ำกัน หากใช้สัทอักษรสากลมาถ่ายเสียงภาษาไทย จะได้เห็นชัดเจนว่าพยัญชนะในภาษาไทยมี 44 ตัว แต่มีหน่วยเสียงเพียง 21 หน่วย และสระภาษาไทย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

รูปพยัญชนะภาษาไทย	สัทอักษร IPA
ก	k
ข ค ฅ ฉ ค	k ^h
ด ฎ	d
ต ฏ	t
ท ฑ ฒ ฐ ฒ	t ^h
บ	b
ป	p
พ ภ ฝ	p ^h
จ	c
ฉ ช ฌ	c ^h
ฟ ฝ	f
ซ ศ ษ ส	s
ย ญ	j
ว	w
ห ฮ	h
ร	r
ล ฬ	l
ม	m

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รูปพยัญชนะภาษาไทย	สัทอักษร IPA
น ญ	ก
ง	ง
อ	?

1.2 สัทอักษรแสดงเสียงสระในภาษาไทย

1.2.1 สัทอักษรแสดงสระเดี่ยวในภาษาไทย

รูปสระเดี่ยวภาษาไทย มี 18 รูป มีหน่วยเสียง 18 หน่วยดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทย

สระเดี่ยว	IPA
อะ	a
อา	a:
อิ	i
อี	i:
อุ	u
อู	u:
เอ	e
เเอ	e:
แเอ	ɛ
เแ	ɛ:
โ	o
โอ	o:
เโ	ɔ
ออ	ɔ:

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สระเดี่ยว	IPA
เออะ	ə
เออ	əː

1.2.2 สัทอักษรแสดงเสียงสระประสมในภาษาไทย

รูปสระประสมมี 6 รูป มีหน่วยเสียง 6 หน่วย ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงเสียงสระประสมในภาษาไทย

สระประสม	IPA
เียะ	ia
เีย	i:a
เือะ	ua
เือ	u:a
ัวะ	ua
ัว	u:a

1.2.3 สัทอักษรแสดงเสียงสระเกินในภาษาไทย

รูปสระเกิน (ไม่รวม ฤ ฦ ฤ ฤ) มี 4 รูป มีหน่วยเสียง 3 หน่วย ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงเสียงสระเกินในภาษาไทย

สระเกิน	IPA
ำ	am
ำ -ำ	ai
ำ	au

1.3 สัทอักษรแสดงเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย

ภาษาไทยและภาษาจีนต่างก็เป็นภาษาที่มีระบบเสียงวรรณยุกต์ แต่นักวิชาการภาษาศาสตร์ในประเทศจีนวิเคราะห์ระดับเสียงสูงต่ำของเสียงวรรณยุกต์โดยใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์กำกับ กล่าวคือ เสียงระดับสูงที่สุดเป็นเลข 5 เสียงระดับต่ำที่สุดเป็นเลข 1 เนื่องจากเห็นว่าเสียงซึ่งมีระดับความถี่ของเสียงที่สูงต่ำนั้นเหมือนกัน สามารถใช้ตัวเลขแสดงได้ เหตุที่มีการนำตัวเลขมาแทนเสียงวรรณยุกต์นี้ นักวิชาการภาษาศาสตร์จีนเรียกว่า DiaoZhi (เฉียวจื่อ 调值) นักวิชาการจีน Pan De Din (2004, p. 13) ได้วิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 หน่วยของภาษาไทยนี้ว่า เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวรรณยุกต์ระดับและกลุ่มวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ดังนี้

วรรณยุกต์ระดับ (Level Tone) เป็นเสียงที่มีระดับความถี่ของเสียงค่อนข้างคงที่ตลอดพยางค์ จึงจัดได้ว่าเป็นวรรณยุกต์ระดับ เสียงวรรณยุกต์ระดับในภาษาไทยมี 3 หน่วย ดังนี้คือ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ คือ วรรณยุกต์เอก ใช้ตัวเลข 21 แทน

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง คือ วรรณยุกต์สามัญ ใช้ตัวเลข 33 แทน

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง คือ วรรณยุกต์ตรี ใช้ตัวเลข 45 แทน

วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour Tone) ในภาษาไทย วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับมี 2 หน่วย คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก และหน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก คือ เสียงวรรณยุกต์โท ใช้ตัวเลข 51 แทน

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น คือ เสียงวรรณยุกต์จัตวา ใช้ตัวเลข 215 แทน

ดังนั้น เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยทั้ง 5 หน่วยนี้ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

สามัญ ระดับกลาง	เอก ระดับต่ำ	โท เปลี่ยนตก	ตรี ระดับสูง	จัตวา เปลี่ยนขึ้น
กา ka: ³³	ก่า ka: ²¹	ก้า ka: ⁵¹	ก๊า ka: ⁴⁵	ก๋า ka: ²¹⁵

การใช้สัทอักษรสากลมาถ่ายทอดเสียงคำไทย จะช่วยให้นักศึกษาจีนเข้าใจเรื่องการออกเสียงได้ดีขึ้น ในบางครั้งอาจจะออกเสียงคำบางคำไม่ได้ แต่หากได้เห็นสัทอักษรสากลที่กำกับไว้ ก็จะสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง

การนำตัวอักษรสากลมาช่วยในการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาไทย พบว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเรื่องการออกเสียงได้ดีขึ้น และสามารถจะฝึกอ่านออกเสียงได้เองอย่างถูกต้อง ในกรณีที่ไม่ได้เรียนในห้องเรียนกับครูผู้สอน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษของนักศึกษาด้วย ตามที่ สรียา หับทัน (2549, หน้า 92) กล่าวไว้ว่า ผู้สอนต้องไม่ลืมว่าชาวต่างชาติคงไม่สามารถเข้าใจรูปคำ “นอน” “เรียน” หรือ “สวัสดิ์” ว่าออกเสียงอย่างไร หลังจากฟังการออกเสียงแล้วจะบันทึกเสียงได้ขึ้นนั้นอย่างไร ดังนั้น หากในคู่มือหรือเอกสารการสอนใช้ตัวอักษรมาประกอบ จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนและฝึกฝนการออกเสียงได้ด้วยตนเอง

2. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวอักษรจีน (Han Yu Pin Yin 汉语拼音) ที่ใช้สอนในการออกเสียงภาษาไทย

การสอนการออกเสียงภาษาจีนนั้น จะไม่ใช้วิธีการผันของ “พยัญชนะ” และ “สระ” เหมือนกับภาษาไทย เพราะว่าความคิดรวบยอดของพยัญชนะและสระที่แท้จริงเป็นวิธีการออกเสียงของหน่วยเสียงนั่นเอง เรืองเดช ปิ่นเชื่อนจิตย์ (2541, หน้า 80, 95) ได้กล่าวไว้ว่า พยัญชนะ (Consonant) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมา ลมจะถูกกักไว้ หรือโดยการที่กล่อ่งเสียงหรือช่องปาก หรือลมถูกผลักดันหรือถูกบีบให้ลมผ่านช่องแคบ ๆ ออกมา หรือถูกทำให้หันเหไปจากส่วนกลางช่องปากไปข้าง ๆ ด้าน หรือทำให้เส้นเสียงในลำคอหรือปลายลิ้นเกิดการสั่นสะเทือนขึ้น และสระ (Vowel) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาทางช่องปาก โดยไม่มีอะไรมาปิดขวางทางลม เพื่อให้ลมสามารถผ่านออกมาจากปอดมาถึงริมฝีปาก หรือพ้นออกมาจากปากโดยไม่มีกักหรือปิดลมไม่ถูกกักหรือถูกปิด ณ จุดใดจุดหนึ่ง หรือไม่มีการหักเหจากตรงกลางไปทางข้างลิ้น หรือไม่มีการสั่นสะเทือนที่เส้นเสียง นักวิชาการภาษาศาสตร์จีนจึงมีแนวความคิดในการวิเคราะห์เกี่ยวกับพยางค์ว่า พยางค์มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ Sheng Mu (ภาษาจีนเรียกว่าเชิงหมู่ 声母) Yun Mu (ภาษาจีนเรียกว่า ยวินหมู่ 韵母) และเสียงวรรณยุกต์ (ภาษาจีนเรียกว่า Sheng Diao เชิงเดี่ยว 声调)

Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) (Huang BoRong, 1981, p. 31) หมายถึง พยัญชนะที่มีตำแหน่งอยู่ข้างหน้าของพยางค์

Yun Mu (ยวินหมู่ 韵母) (Huang BoRong, 1981, p. 55) หมายถึง ส่วนประกอบหลังจาก Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) เช่น

ไย	ยาว	ยาม	ยาก
[jai ³³]	[ja:u ³³]	[ja:m ³³]	[ja:k ⁵¹]

พยางค์ของ 4 คำดังกล่าวนี้ ตัว “ย [j]” เป็น Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) “ไ-[ai]” “-าว [a:u]” “-าม [a:m]” “-าก [a:k]” เป็น Yun Mu (ยวินหมู่ 韵母) และ “33” กับ “51” นั้น

เป็นเสียงวรรณยุกต์ (Sheng Diao เสียงเตี้ยว 声调 หรือ Diao Zhi เตี้ยวจื่อ 调值) (Huang BoRong, 1981, p. 77) ดังนั้น พยางค์ก็ประกอบด้วยสามส่วนดังนี้

พยางค์ = Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) + Yun Mu (ยวินหมู่ 韵母) + เสียงวรรณยุกต์
(Sheng Diao เสียงเตี้ยว 声调)

2.1 Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) ในภาษาไทย

Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) หมายถึง พยัญชนะที่มีตำแหน่งอยู่ข้างหน้าของพยางค์ Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) ในภาษาไทยมีพยัญชนะต้นหนึ่งตัว กับพยัญชนะต้นสองตัวที่ควบแท้ 2 ชนิด Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) ที่เป็นพยัญชนะต้นหนึ่งตัวในภาษาไทยมี 21 ตัว แต่มีรูป Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) 44 รูป ดังตารางที่ 2 แสดงเสียงพยัญชนะในภาษาไทย Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) ที่เป็นพยัญชนะต้นสองตัวที่ควบแท้ในภาษาไทยมี 15 ตัว มีรูป Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) ที่เป็นพยัญชนะต้นสองตัวนั้น 15 ตัวเหมือนกัน ดังนี้

ตารางที่ 7 Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) ที่เป็นพยัญชนะต้นสองตัวที่ควบแท้ในภาษาไทย

พยัญชนะต้นสองตัวที่ควบแท้	IPA
กร	kr
กล	kl
ดร	tr
ปร	pr
ปล	pl
กว	kw
ขร	k ^h r
ขล	k ^h l
ผล	p ^h l
ขว	k ^h w
คร	k ^h r
คล	k ^h l
พร	p ^h r
พล	p ^h l
คว	k ^h w

สรุปได้ว่า หน่วยเสียง Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) ในภาษาไทย 36 หน่วย แต่มีรูป Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) 59 รูป

2.2 Yun Mu (ยวินหมู่ 韵母) ในภาษาไทย

Yun Mu (ยวินหมู่ 韵母) หมายถึง ส่วนประกอบหลังจาก Sheng Mu (เชิงหมู่ 声母) และ Yun Mu (ยวินหมู่ 韵母) ในภาษาไทย แยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ Shu Sheng Yun (ชูเชิงยวิน 舒声韵) กับ Cu Sheng Yun (ชูเชิงยวิน 促声韵)

2.3 Shu Sheng Yun (ชูเชิงยวิน 舒声韵) ในภาษาไทย

Shu Sheng Yun (ชูเชิงยวิน 舒声韵) หมายถึง ส่วนประกอบของพยางค์ที่นอกจากพยัญชนะต้น ที่เป็นสระหรือมีตัวสะกดเป็น แม่ ก กา แม่ กง แม่ กน และแม่ กม หรือสามารถขยายความให้ชัดเจนเพื่อให้เข้าใจได้ยิ่งขึ้น ดังนี้

Shu Sheng Yun (ชูเชิงยวิน 舒声韵) = สระ หรือ สระ + ตัวสะกด แม่ ก กา แม่ กง แม่ กน แม่ กม แม่ เกย แม่ เกอว

Shu Sheng Yun (ชูเชิงยวิน 舒声韵) ในภาษาไทยจัดเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 8 Shu Sheng Yun (ชูเชิงยวิน 舒声韵) ในภาษาไทย

พยัญชนะท้าย สระ	ง [-ŋ]	น [-n]	ม [-m]	ย [-i]	ว [-u]
ะ [a]	ัง [aŋ]	ัน [an]	ัม [am]	ัย [ai]	-
า [a:]	าง [a:ŋ]	าน [a:n]	าม [a:m]	าย [a:i]	าว [a:u]
ิ [i]	ิง [iŋ]	ิน [in]	ิม [im]	-	ิว [i:u]
ี [i:]	ิง* [i:ŋ]	ิน [i:n]	ิม [i:m]	-	ิว* [i:u]
ุ [u]	ุง [uŋ]	ุน [un]	ุม [um]	-	-
ู [u:]	ุง* [u:ŋ]	ุน [u:n]	ุม [u:m]	-	-
อ [o]	อง [oŋ]	อน [on]	อม [om]	อย [oi]	-
เ [e]	เอง [eŋ]	เอน [en]	เอม [em]	เอย [ei]	-

ตารางที่ 8 (ต่อ)

พยัญชนะท้าย สระ	ง [-ŋ]	น [-n]	ม [-m]	ย [-i]	ว [-u]
เ-ะ [e]	เ-้ง [eŋ]	เ-็น [en]	เ-้ม [em]	-	เ-้ว [eu]
เ-ะ [e:]	เ-้ง [e:ŋ]	เ-็น [e:n]	เ-้ม [e:m]	-	เ-้ว [e:u]
แ-ะ [ɛ]	แ-้ง [ɛŋ]	แ-็น [ɛn]	แ-้ม [ɛm]	-	แ-้ว [ɛu]
แ-ะ [ɛ:]	แ-้ง [ɛ:ŋ]	แ-็น [ɛ:n]	แ-้ม [ɛ:m]	-	แ-้ว [ɛ:u]
โ-ะ [o]	โ-้ง [oŋ]	โ-็น [on]	โ-้ม [om]	โ-ย [o:i]	โ-้ว [o:u]
โ-ะ [o:]	โ-้ง [o:ŋ]	โ-็น [o:n]	โ-้ม [o:m]	โ-ย [o:i]	-
อ-ะ [ə]	อ-้ง [əŋ]	อ-็น [ən]	อ-้ม [əm]	อ-ย [ə:i]	-
อ-ะ [ə:]	อ-้ง [ə:ŋ]	อ-็น [ə:n]	อ-้ม [ə:m]	อ-ย [ə:i]	-
เ-ีย [i:a]	เ-ีย้ง [i:aŋ]	เ-ียน [i:an]	เ-ียม [i:am]	-	เ-ียว [i:au]
เ-ือ [ue:a]	เ-ือ้ง [ue:aŋ]	เ-ือน [ue:an]	เ-ือน [ue:am]	เ-ือย [ue:ai]	-
เ-ัว [u:a]	เ-ัว้ง [u:aŋ]	เ-ือน [u:an]	เ-ือน [u:am]	เ-วย [u:ai]	-

จากตารางพบว่า รูป Shu Sheng Yun (ชูเซิงยวิน 舒声韵) ในภาษาไทย 72 ตัว (รูปชูเซิงยวิน ที่มี “*” นั้น ไม่ปรากฏในภาษาไทย)

2.4 Cu Sheng Yun (ชูเซิงยวิน 促声韵) ในภาษาไทย

Cu Sheng Yun (ชูเซิงยวิน 促声韵) ในภาษาไทย หมายถึง ส่วนประกอบของพยางค์ (ไม่รวมพยางค์ที่เป็นพยัญชนะต้น + สระเสียงสั้น) ที่นอกจากพยัญชนะต้น สระที่มีแม่ก ก แม่ค แม่กบ สะกดด้วย หรืออธิบายได้ ดังนี้

Cu Sheng Yun (ชูเซิงยวิน 促声韵) = สระ + ตัวสะกด แม่ก ก แม่ค แม่กบ

Cu Sheng Yun (ชูเซิงยวิน 促声韵) ในภาษาไทย จัดเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 9 Cu Sheng Yun (ซูเซิงยว้น 促声韵) ในภาษาไทย

สระ \ พยัญชนะ	-ก [-k]	-ด [-t]	-บ [-p]
อะ [a]	ัก [ak]	ัด [at]	ับ [ap]
-า [a:]	-าก [a:k]	-าด [a:t]	-าบ [a:p]
อิ [i]	ิก [ik]	ิด [it]	ิบ [ip]
อี [i:]	ีก [i:k]	ีด [i:t]	ีบ [i:p]
อุ [u]	ูก [uk]	ุด [ut]	ุบ [up]
อู [u:]	ูก* [u:k]	ูด [u:t]	ุบ [u:p]
เอ [e]	เอก [ek]	เอด [et]	เอบ [ep]
เเอ [e:]	เเอก [e:k]	เอด [e:t]	เอบ [e:p]
เเอะ [ɛ]	เเอก [ɛk]	เเอด [ɛt]	เเอบ [ɛp]
เเ [ɛ:]	เเก [ɛ:k]	เเด [ɛ:t]	เเบ [ɛ:p]
โอ [o]	โอก [ok]	อด [ot]	อบ [op]
โ [o:]	โอก [o:k]	อด [o:t]	อบ [o:p]
อ [ɔ]	อก [ok]	อด [ot]	อบ [op]
อู [u:]	ูก [u:k]	ูด [u:t]	ุบ [u:p]
เอ [e]	เอก [ek]	เอด [et]	เอบ [ep]
เอะ [ɛ]	เอก [ɛk]	เอด [ɛt]	เอบ [ɛp]

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สระ \ พยัญชนะ	-ก [-k]	-ด [-t]	-บ [-p]
เีย [i:a]	เียก [i:ak]	เียด [i:at]	เียบ [i:ap]
เือ [u:a]	เือก [u:ak]	เือด [u:at]	เือบ [u:ap]
ัว [u:a]	-วก [u:ak]	-วด [u:at]	-วบ [u:ap]

จากตารางที่ 9 พบว่า รูป Cu Sheng Yun (ชู่เซิงยวิน 促声韵) ในภาษาไทย 56 ตัว (รูปชู่เซิงยวินที่มี “*” นั้น ไม่ปรากฏในภาษาไทย)

2.5 เสียงวรรณยุกต์ (Sheng Diao เซิงเตี้ยว 声调) หรือ Diao Zhi (เตี้ยวจื่อ 调值) ในภาษาไทย

เสียงวรรณยุกต์ (Sheng Diao เซิงเตี้ยว 声调) ในภาษาจีนมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนภาษาไทย แต่นักวิชาการจีนวิเคราะห์ระดับเสียงที่สูงๆ ต่ำๆ ที่เหมือนคลิ่นน้น โดยการใช้ตัวเลขมาแสดงเสียงวรรณยุกต์ วิธีนี้นักวิชาการจีนเรียกว่า Diao Zhi (เตี้ยวจื่อ 调值) มีนักวิชาการจีนใช้ทฤษฎีนี้มาวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย ซึ่งสามารถแสดงการหักเหของเสียงวรรณยุกต์ดังนี้ (ดังแสดงในภาพที่ 2 แสดงการแปรเปลี่ยนความสูงต่ำของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย)

เสียงวรรณยุกต์ สามัญ ระดับเสียงกลาง	Diao Zhi (เตี้ยวจื่อ 调值) เป็น 33
เสียงวรรณยุกต์ เอก ระดับเสียงต่ำ	Diao Zhi (เตี้ยวจื่อ 调值) เป็น 21
เสียงวรรณยุกต์ โท ระดับเสียงเปลี่ยนตก	Diao Zhi (เตี้ยวจื่อ 调值) เป็น 51
เสียงวรรณยุกต์ ตรี ระดับเสียงสูง	Diao Zhi (เตี้ยวจื่อ 调值) เป็น 45
เสียงวรรณยุกต์ จัตวา ระดับเสียงเปลี่ยนขึ้น	Diao Zhi (เตี้ยวจื่อ 调值) เป็น 215

ปฏิสัมพันธ์ในการเรียน

ในเรื่องปฏิสัมพันธ์ในการเรียน มีเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจ 3 ประการด้วยกัน คือ 1) ความหมายของปฏิสัมพันธ์ 2) ความสำคัญของการสอนโดยใช้การปฏิสัมพันธ์ 3) ประเภทของการปฏิสัมพันธ์สามแบบและการจัดปฏิสัมพันธ์ในการสอน มีรายละเอียดดังนี้

1. ความหมายของปฏิสัมพันธ์

นักการศึกษาและหน่วยงานทางวิชาการให้ความหมายของปฏิสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

ทองปอน ชินวงศ์ (2530, หน้า 13) กล่าวถึงความหมายปฏิสัมพันธ์ว่า หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของอีกคนหนึ่ง พฤติกรรมที่แสดงออกมานี้อาจจะเป็นการสื่อสารที่ใช้คำพูดหรือการกระทำก็ได้

สายพิน พัชนะ (2544, หน้า 33) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการกระทำเป็นสื่อ แสดงความรู้สึกต่อกันและต่างฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลต่อกัน

กรมวิชาการ (2545, หน้า 96) ได้ประมวลศัพท์บัญญัติทางการศึกษาให้คำอธิบายไว้ว่า การกระทำระหว่างกันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อกัน

สรุปได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ในการเรียน หมายถึง การสื่อสารระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่มีสัญชาติต่างเชื้อชาติต่างภาษาสื่อสารกันในเรื่องใดก็ได้ โดยใช้วาจา คำพูด หรือภาษาท่าทางในการสื่อสารได้ประสบผลสำเร็จ เข้าใจความหมายได้ตรงกัน ทั้งผู้พูดและผู้ฟังต้องคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งการแก้ปัญหาในการสื่อสาร ในบริบทของห้องเรียนนั้นจะพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพราะเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำกิจกรรมและอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ทำการเรียนการสอน

2. ความสำคัญของการสอนโดยใช้การปฏิสัมพันธ์

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ข้อคิดเห็นถึงความสำคัญของการสอนโดยใช้ปฏิสัมพันธ์ไว้ดังนี้

2.1 การมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการสนทนาต่อไปได้ด้วยดี และยังสร้างให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนที่จะพูดโต้ตอบเพิ่มมากขึ้น (Anita & Joan, 1987, p. 26)

2.2 ปฏิสัมพันธ์จะทำให้ผู้เรียนสามารถเอาชนะอุปสรรคในการพูดสื่อสารทั้ง ๆ ที่มีข้อจำกัดทางด้านความสามารถในการใช้ภาษา และยังจะช่วยให้มีพัฒนาการในการใช้ภาษาเป้าหมายของผู้เรียนอย่างค่อยเป็นค่อยไปอีกด้วย (Hawkins, 2001, p. 66)

2.3 การสอนโดยใช้กลวิธีในการมีปฏิสัมพันธ์หรือกลวิธีในการสื่อสารต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาความยากลำบากในการสื่อสาร หรือการขาดความรู้ทางด้านภาษา (Domyei & Thurrell, 1991, p. 6)

2.4 การสอนโดยใช้กลวิธีในการมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดโต้ตอบ เพื่อการสื่อสารของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น (Bejarano, 1997, p. 203)

2.5 กลวิธีในการมีปฏิสัมพันธ์จะช่วยเพิ่มคุณภาพในการมีส่วนร่วมในการพูดอภิปรายโต้ตอบกันและกันของผู้เรียน (Lam & Wong, 2000, p. 245)

3. ประเภทของการปฏิสัมพันธ์สามแบบและการจัดปฏิสัมพันธ์ในการสอน

3.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา (Learner - Content Interaction)

สรีชา ทับทัน (2549, หน้า 88) ได้กล่าวไว้ว่า

1. ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน การรู้ระยะเวลาเรียนทำให้ผู้สอนเตรียมตัวสร้างหลักสูตร เตรียมบทเรียน และกำหนดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม
2. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ผู้สอนต้องดูความต้องการของผู้เรียน แนวโน้มของวงการวิชาการ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ เพื่อสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
3. การสร้างบทเรียนที่เหมาะสม บทเรียนที่ดีต้องสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน และบทเรียนต้องเหมาะสมกับวัย ภูมิหลังทางการศึกษาและวัฒนธรรม
4. การสร้างสื่อการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสนใจและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้มากขึ้น

3.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Learner - Instructor Interaction)

สมพงษ์ วิทษศักดิ์พันธุ์ (2549, หน้า 32) ได้กล่าวว่า เพื่อให้การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้น บรรยากาศในห้องเรียน กิจกรรม ผู้สอน และผู้เรียนต้องเป็นกันเอง ไม่เครียด สนุกสนาน และผู้เรียนมีบทบาทในห้องเรียนในการพูด แสดงออก และทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอนเป็นผู้จัดบทเรียนให้ไปตามลำดับขั้นตอน และทำหน้าที่เหมือนเป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำ กระตุ้น สนับสนุนการแสดงออกของผู้เรียน และสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศของการเรียนรู้ให้มากที่สุด

3.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน (Learner- Learner Interaction)

เมื่อพูดถึงกิจกรรมการเรียนการสอน โดยทั่วไปมักจะเป็นกิจกรรมของผู้เรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ กิจกรรมในหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร (สมพงษ์ วิทษศักดิ์พันธุ์, 2545, หน้า 33-45) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.3.1 กิจกรรมในหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมในห้องเรียนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการสร้างกระบวนการกลุ่มซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ เล่าเรื่อง จัดการอภิปราย เป็นต้น

การสอนภาษาต่างประเทศในห้องเรียนนั้น มักแบ่งช่วงเวลาแบบการเรียนการสอนทั่วไป คือ แนะนำบทเรียนที่จะเรียนด้วยกันว่าเป็นเรื่องอะไร หรืออาจเริ่มต้นด้วยการแนะนำคำศัพท์และโครงสร้างด้วยการเขียนบนกระดานดำ หรือใช้แผ่นกระดาน คำศัพท์ทุกคำและโครงสร้างทุกโครงสร้างต้องมีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้ทันทีหลังจากแนะนำ ฝึกใช้ และทบทวนจน

เป็นที่เข้าใจดีแล้วจึงสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ หรือแบ่งเป็นกลุ่มชาย-หญิง ให้ฝึกหัดทักทาย ถาม-ตอบ ตามแบบฝึกหัด และกระตุ้นให้ถาม-ตอบในสิ่งที่ต้องการ

อย่างไรก็ตาม ในตอนท้ายของชั่วโมงก็อาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนถามในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้ เพราะคิดว่าจะเป็นประโยชน์หรือเกิดจากความสนใจ ผู้สอนควรพูดและเขียนบนกระดานดำเพื่อเพิ่มสมรรถนะการจำของผู้เรียนให้มากขึ้นและทำให้ผู้เรียนรู้สึกรู้ว่าได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนต้องการด้วย

ในกรณีที่มีผู้เรียนในห้องเรียนจำนวนมาก เช่น ในกรณีสอนนักศึกษาจีน มีผู้เรียนห้องหนึ่ง ๆ ประมาณ 30 คน การทำกิจกรรมต้องสลับกันไประหว่างการทำเป็นกลุ่ม ๆ เช่น กลุ่มชาย-หญิง กลุ่มซ้ายมือ-ขวามือ กลุ่มหน้าห้อง-หลังห้อง กลุ่มหน้าต่าง-ประตู ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีโอกาสที่จะฝึกหัดและฝึกฝนมากขึ้น

3.3.2 กิจกรรมนอกหลักสูตร หมายถึง เมื่อออกนอกชั้นเรียนก็จะมีกิจกรรมพิเศษ เช่น การไปฟังเพลงเพื่อทบทวนความจำ ทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม เข้าห้องสมุดไปค้นคว้าเพิ่มเติม เข้าร่วมชมรมต่าง ๆ จัดการสังสรรค์งานรื่นเริง

กิจกรรมนอกชั้นเรียนที่รู้จักกันว่าเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมนอกชั้นเรียนจะเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกหัด ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาและสามารถเรียนรู้ได้เพิ่มเติมจากที่ตนได้เรียนในห้องเรียน นอกจากนี้ กิจกรรมนอกชั้นเรียนยังเป็นสื่อทำให้ผู้เรียนเพิ่มความสนใจและซาบซึ้งในสังคมและวัฒนธรรมได้อีกด้วย อันเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนและตั้งใจศึกษามากขึ้น

กิจกรรมนอกชั้นเรียนมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดงานสังสรรค์กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ถือเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเพราะในงานสังสรรค์อาจมีการทำอาหารร่วมกัน มีการร้องเพลง เต้นรำ เปิดเพลงไทย พูดภาษาไทย พูดคุยเกี่ยวกับคนไทย สังคม และวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นการสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาและเรียนรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมไปในเวลาเดียวกัน

การจัดการท่องเที่ยวร่วมกันในวันหยุดก็เป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่ดี เป็นการสร้างความสัมพันธ์เป็นกันเองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน

การจัดหาวิดิทัศน์สารคดีเมืองไทย ภาพยนตร์การ์ตูนพากย์ไทยและภาพยนตร์ไทยชนะเลิศ หรือภาพยนตร์ไทยที่สะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทยในแง่มุมที่น่าสนใจก็เป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่น่าสนใจ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้วางแผนไว้อย่างคร่าว ๆ ไว้ล่วงหน้าและนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเหมือนกับว่ากิจกรรมที่ทำกันนั้นต่อเนื่องสอดคล้องกับบทเรียนเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หัวใจของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ กล่าวคือสภาพแวดล้อมการเรียนรู้นั้นเริ่มต้นจากห้องเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่มีความหมาย เป็นประโยชน์ ผ่านการฝึกหัดและฝึกฝนในสถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ เกม และวิธีการต่าง ๆ ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานเป็นกันเอง

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มาจากนักศึกษาในหลักสูตรวิชาภาษาไทยของคณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์และเอเชียใต้ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ในหัวข้อนี้จะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ดังนี้

หลักสูตรวิชาภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนานได้เปิดสอน เมื่อ ปี ค.ศ. 1993 ซึ่งเปิดเป็นอนุปริญญาตรี หลักสูตร 3 ปี ในช่วงแรกรับนักศึกษาปีละหนึ่งรุ่น รุ่นละห้อง ห้องละประมาณ 15-20 คน ต่อมาเมื่อ ปี ค.ศ. 1998 หลักสูตรวิชาภาษาไทยได้ยกระดับขึ้นเป็นปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี รับนักศึกษาปีละหนึ่งรุ่น รุ่นละห้อง (ยกเว้นรุ่นปี 2004 เพราะรุ่นปี 2004 รับนักศึกษาเอกวิชาภาษาไทย จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 40 คน) ห้องละประมาณ 35-40 คน แต่เมื่อ ค.ศ. 2008 มีนโยบายจากรัฐบาลมณฑลยูนนานว่า ให้มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนานเพิ่มจำนวนการรับนักศึกษาที่เรียนภาษาของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีภาควิชา 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า ภาษาลาวและภาษากัมพูชา วิชาภาษาไทยจึงได้รับนักศึกษารุ่น ปีการศึกษา 2008 เป็นจำนวน 100 กว่าคน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม เรียนด้วยกัน และจะมีแนวโน้มรับนักศึกษามาเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะรัฐบาลมณฑลยูนนานเห็นความสำคัญของประเทศไทยและการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน

นับตั้งแต่ ค.ศ. 2000 ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ภาควิชาภาษาไทย คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์และเอเชียใต้ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ได้จัดระบบการเรียนการสอนภาษาไทยเป็น “3+1” ซึ่งสองปีแรกเรียนภาษาไทยขั้นพื้นฐานที่เมืองคุนหมิง ปีที่สามส่งมาเรียนภาษาไทยที่ประเทศไทย ปีที่ 4 กลับไปเมืองคุนหมิง เพื่อรับปริญญาบัตรของจีน นักศึกษาส่วนใหญ่มาเรียนภาษาไทยที่เมืองไทยด้วยทุนตัวเอง บางคนมาเรียนที่ประเทศไทยในโครงการแลกเปลี่ยนของรัฐบาลระหว่างจีน-ไทย นักศึกษาจีนที่มาเรียนภาษาไทยที่ประเทศไทย 1 ปีนั้น ส่วนใหญ่จะกระจายกันอยู่มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ระบบ “3+1” สำหรับการเรียนการสอนภาษานั้น ไม่ได้จำกัดอยู่ในภาควิชาภาษาไทย เพียงหนึ่งภาควิชาเท่านั้น ยังมีภาควิชาภาษาเวียดนาม ภาควิชาภาษาพม่า ภาควิชาภาษาลาว และ ภาควิชาภาษากัมพูชา ก็ดำเนินการจัดระบบการเรียนการสอน “3+1” เหมือนกัน ซึ่งต่างก็ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี นักศึกษาทุกคนที่กลับมาจากต่างประเทศแล้วมีความสามารถทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเห็นได้อย่างชัดเจน ผลงานการจัดระบบการเรียนการสอน “3+1” ของคณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์และเอเชียใต้ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนานนั้น ได้รับรางวัลผลงานการจัดการเรียนการสอนอุดมศึกษาอันดับที่หนึ่งของมณฑลยูนนาน ในปี ค.ศ. 2005

โครงสร้างหลักสูตรของวิชาภาษาไทย (เฉพาะรายวิชาเกี่ยวกับภาษา) มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน มีดังนี้

ตารางที่ 10 โครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน

รหัส รายวิชา	ชื่อรายวิชา	หน่วย กิต	คาบ การเรียน	ภาคการเรียน							
				1	2	3	4	5	6	7	8
2112014	ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน(1)	8	144	8							
	ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน(2)	8	144		8						
	ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน(3)	6	108			6					
	ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน(4)	6	108				6				
2112006	ปริวรรตภาษาศาสตร์	2	36	2							
2112033	ทักษะการพูด(1)	2	36		2						
	ทักษะการพูด(2)	2	36			2					
	ทักษะการพูด(3)	2	36				2				
2112023	ทักษะการอ่าน (1)	4	72		4						
	ทักษะการอ่าน(2)	2	36			2					
	ทักษะการอ่าน(3)	2	36				2				
2112043	ทักษะการฟัง (1)	2	36			2					
	ทักษะการฟัง(2)	2	36				2				
1530014	ภาษาอังกฤษ	14	576	8	8	8	8				
2112102	ทักษะการเขียน	2	36						2		
2112071	วัฒนธรรม	2	36						2		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รหัส รายวิชา	ชื่อรายวิชา	หน่วย กิต	คาบ การเรียน	ภาคการเรียน							
				1	2	3	4	5	6	7	8
2112052	การเรียนรู้ภาษาไทยด้วยสื่อ (1)	2	36							2	
	การเรียนรู้ภาษาไทยด้วยสื่อ (2)	2	36								2
2112052	ภาษาไทยระดับสูง (1)	4	72					4			
	ภาษาไทยระดับสูง (2)	4	72						4		
2112082	วรรณคดีไทย	4	72					4			
	วรรณคดีไทย(2)	4	72						4		
2112092	การแปล (1)	4	72							4	
	การแปล (2)	4	72								4
2112111	ประวัติศาสตร์ไทย	2	36					2			
2112122	กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ ไทย	4	72						4		
2112132	การอ่านหนังสือพิมพ์ไทย (1)	2	36					2			
	การอ่านหนังสือพิมพ์ไทย(2)	2	36						2		
2112141	ไวยากรณ์ภาษาไทย	4	72							4	
2112161	ภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยว	4	72							4	
2112171	ภาษาไทยเชิงธุรกิจ	4	72								4

จากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า

1. นักศึกษาวิชาภาษาไทยของมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน มีชั่วโมงเรียนภาษาไทยในห้องอาทิตย์ละ 14 ชั่วโมง
2. วิชาภาษาไทยขั้นพื้นฐาน (1) ซึ่งเป็นวิชาสอนการออกเสียงภาษาไทย สอนอาทิตย์ละ 8 ชั่วโมง เหมาะสำหรับนักศึกษาจีนที่เริ่มเรียนภาษาไทยตั้งแต่ศูนย์ แล้วภาคเรียนที่ 1 จัดสอนวิชาปริทรรศน์ภาษาศาสตร์ด้วย อาทิตย์ละ 2 ชั่วโมง เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ซึ่งเราเน้นการสอนสัทศาสตร์ ช่วยการสอนการออกเสียงนั้นเข้าใจง่ายขึ้น และตามหลักวิชาการด้วย
3. สำหรับวิชาจัดสอนในภาคเรียนที่ 5 และ 6 นั้น จะให้นักศึกษามาเรียนที่เมืองไทย ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนระบบ “3+1”

นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาไทย ควรมีความรู้และความสามารถดังนี้

1. ควรมีความรู้พื้นฐานภาษาเกี่ยวกับภาษาไทย มีความสามารถทางการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการแปล และความสามารถการใช้ภาษาสื่อสารกันได้
2. มีความรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจการค้า สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย สามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนไทยกันได้ และมีความสามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเองได้
3. สามารถประกอบอาชีพด้านการทูต การค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสอนภาษาไทยและภาษาจีน ในฐานะภาษาต่างประเทศได้ เพื่อสนองความต้องการการพัฒนาความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นและชาติ
4. ผลิติด้านจิตที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และศึกษาในขั้นสูงต่อไป
5. มีความรู้และความสามารถทางภาษาอังกฤษ สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้ และมีความสามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเองได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชูเกียง แบ (2538) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบหน่วยเสียงภาษาไทยกับภาษาเกาหลี เพื่อการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนที่เป็นคนเกาหลีเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนเกาหลี และเป็นส่วนพื้นฐานหลักการเรียนภาษาไทยวิชาอ่านออกเสียงสำหรับผู้เรียนชาวเกาหลีต่อไป และผลการวิจัยสรุปว่า ภาษาเกาหลีมีอิทธิพลในการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาในเรื่องของความแตกต่างของหน่วยเสียงพยัญชนะ และสระ

ชนิกา คำพุ่ม (2548) ได้ศึกษาข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยด้านการพูดและด้านการเขียนของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยชนชาตินาน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า การใช้ภาษาไทยด้านการพูดของนักศึกษาจีนมีความบกพร่องของการออกเสียงพยัญชนะผิด พบมากที่สุดคือ ออกเสียงพยัญชนะท้ายผิด รองลงมาคือ การออกเสียงพยัญชนะต้นผิด และการออกเสียงสระผิด ส่วนข้อบกพร่องในการออกเสียงวรรณยุกต์ผิดนั้นพบน้อยมาก สำหรับข้อบกพร่องในการใช้ประโยคในการพูด คือ ใช้คำไม่ถูกต้องตามความหมายและหน้าที่ และใช้ภาษาไม่สละสลวย

Pan DeDin (2007, หน้า 110) ได้สรุปประสบการณ์การสอนภาษาไทยหลายสิบปีมา พบว่า ความยากของการออกเสียงภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน มี 4 ประเด็นดังนี้

1. สระภาษาไทยและสระประสมกับแม่กง แม่กน แม่กม และแม่กก แม่กด แม่กบ แล้วมีเยอะมาก และยังมีการออกเสียงของหน่วยเสียงสระบางหน่วยคล้ายกับภาษาจีน แต่ไม่เหมือนภาษาจีน ทำให้นักศึกษาจีนมักออกเสียงเพี้ยนไป

2. การออกเสียงแม่กก แม่กด แม่กบ ยากมาก นักศึกษาทางเหนือจะออกเสียงนี้ลำบาก

3. ถึงแม้ว่าภาษาไทยกับภาษาจีนมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน แต่นักศึกษาจีนเมื่อพูดภาษาไทยเป็นประโยค เสียงภาษาไทยก็มักเพี้ยนไป

4. กฎการผันเสียงภาษาไทยสลับซับซ้อนมาก นักศึกษาจีนต้องใช้เวลาานจึงจะจดจำได้

เกื้อพันธุ์ นาคบุปผา (2007, หน้า 63) ได้ศึกษาถึงความบกพร่องในการออกเสียง นักศึกษาจีน เอกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่าการออกเสียงภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ต้องแก้ไขความเคยชินในการออกเสียงภาษาจีนซึ่งมีหลายหน่วยเสียงต่างจากภาษาไทย ทั้งเรื่องสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ เช่น เสียงสระสั้น-ยาว เสียง *ie* ของจีนกับเสียง *เีย* ของไทย เสียง *โอะ* กับเสียง *อู* และเสียงพยัญชนะ *ด* กับ *ต* *บ* กับ *ป* และ *ร* นอกจากนี้ เสียงตัวสะกดก็ยากสำหรับนักศึกษาจีน

Lu Sheng (2007, หน้า 88) ได้ศึกษาระบบเสียงภาษาไทยกับภาษาจีนทั้งสองภาษา พบว่า ถึงแม้ว่าระบบเสียงภาษาไทยกับระบบเสียงภาษาจีนทั้งสองภาษาต่างกันมาก ถ้านักศึกษามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสัทศาสตร์ จะมีส่วนช่วยในการออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้อง ทางคณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ได้เปิดสอนวิชาภาษาศาสตร์ให้กับนักศึกษาตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสัทศาสตร์ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการออกเสียงภาษาต่างประเทศ

Yang LiZhou (2007, หน้า 92) ได้ศึกษาวิธีการสอนการออกเสียงภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน พบว่า การสอนการออกเสียงมีความสำคัญมาก สำหรับการสอนภาษาต่างประเทศ ถ้าวอกเสียงไม่ถูกต้องหรือเพี้ยนไป จะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้คำศัพท์ และไวยากรณ์ด้วย การฝึกอ่านออกเสียงไม่ใช่แค่ฝึกในระยะแรกที่เริ่มเรียนภาษา ต้องแก้เสียงผิดของนักศึกษาทุกครั้งที่มีผิดตลอดระยะ 4 ปี

เมฆม สอดส่องถฤษ (2553, หน้า 66) ได้ศึกษาปัญหาและวิธีการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน จากการเก็บข้อมูลปัญหาการเรียนการออกเสียงภาษาไทยของผู้เรียนชาวจีนพบว่า ปัญหาในการออกเสียงมีสองประการคือ 1) เสียงที่ภาษาจีนไม่มี และ 2) เสียงที่คล้ายคลึงกัน จากการสอนโดยวิธีการ “เปรียบเทียบคู่เสียงสงสัย” พบว่า สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการออกเสียง สามารถแยกแยะเสียงที่คล้ายคลึงกันได้ และสามารถออกเสียงได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่ได้กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการสอนการออกเสียง
ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ นับได้ว่าเป็นข้อมูลทางการวิจัยที่สามารถนำมาปรับใช้
ในการสอนการออกเสียงภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้อย่างดี

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University